

**PLAN USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
STOSOWANYCH NA TERENIE
MIASTA WODZISŁAWIA ŚLĄSKIEGO
NA LATA 2008 - 2032**

Zleceńodawca:

Gmina Wodzisław Śląski

Wykonawca:

mgr inż. Danuta PIECZKA

LIPIEC 2008

1.	WSTĘP	4
1.1	Podstawa opracowania	5
1.2	Cel i zadania opracowania	5
1.3	Analiza aktualnego stanu prawnego	6
1.3.1	Ustawy	6
1.3.2	Rozporządzenia	7
1.3.3	Inne	9
2.	OGÓLNOPOLSKI PROGRAM USUWANIA AZBESTU	10
3.	PODSTAWOWE INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZAR GMINY WODZISŁAW ŚLĄSKI	11
3.1	Położenie geograficzne	11
3.2	Warunki naturalne	12
3.3	Sytuacja demograficzna	13
3.4	Użytkowanie gruntów	14
4.	CHARAKTERYSTYKA AZBESTU, WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OPIS ICH SZKODLIWEGO DZIAŁANIA	14
4.1	Wprowadzenie	14
4.2	Charakterystyka azbestu	15
4.3	Wyroby zawierające azbest	16
4.4	Klasyfikacja odpadów azbestowych	18
4.5	Szkodliwe działanie azbestu	19
5.	ZASADY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	22
5.1	Obowiązki Gminy wynikające z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska i Ustawy o odpadach	22
5.2	Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest - bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest ...	23
5.3	Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest – usuwanie wyrobów zawierających azbest	25
5.4	Obowiązki wytwórców odpadów zawierających azbest	25
5.5	Transport odpadów zawierających azbest	29
5.6	Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	30
5.7	Wykaz podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie prac w kontakcie z azbestem na terenie gminy Wodzisław Śląski	32

6.	ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH	32
6.1	<i>Zadania Gminy określone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”</i>	32
6.2	<i>Zadania wynikające z „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”</i>	33
6.3	<i>Zadania wynikające z „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wodzisławskiego”</i>	34
6.4	<i>Zadania wynikające z „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisław Śląski”</i>	35
6.5	<i>Zadania wynikające z „Programu Ochrony Środowiska gminy Wodzisław Śląski”</i>	35
7.	INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY WODZISŁAW ŚLĄSKI	36
7.1	<i>Określenie szacunkowe ilości azbestu na terenie gminy Wodzisław Śląski</i>	36
8.	SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI „PLANU” ORAZ MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA	43
8.1	<i>Usuwanie odpadów zawierających azbest w budownictwie jednorodzinnym (osoby fizyczne)</i>	43
8.2	<i>Usuwanie odpadów zawierających azbest w budownictwie wielorodzinnym i handlowym (pozostali właściciele, zarządcy i użytkownicy)</i>	44
8.3	<i>Szacunkowe koszty usuwania odpadów zawierających azbest w budownictwie jednorodzinnym/handlowym (pokrycia dachowe)</i>	44
8.4	<i>Szacunkowe koszty usuwania odpadów zawierających azbest w budownictwie wielorodzinnym (elewacje)</i>	47
8.5	<i>Koszt usunięcia wyrobów azbestowo – cementowych z terenu gminy Wodzisław Śląski ogółem</i>	49
9.	ZAŁOŻENIA PLANU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	50
9.1	<i>Kierunki działań i założenia „Planu”</i>	50
9.2	<i>Harmonogram realizacji planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest</i>	55
9.3	<i>Harmonogram usuwania wyrobów zawierających azbest</i>	57
9.4	<i>Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji „Planu”</i>	59
10.	MOŻLIWOŚĆ POZYSKIWANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z USUWANIEM AZBESTU	61
11.	PODSUMOWANIE I WNIOSKI	71
12.	LITERATURA	74
13.	SPIS TABEL	75
14.	SPIS RYSUNKÓW	76
15.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	76

1. WSTĘP

Pojęcie „gospodarki” odpadami, w tradycyjnym rozumieniu ustawy o odpadach, obejmującym między innymi, możliwość wtórnego wykorzystania poprzez wprowadzanie ich do strumienia surowców w różnorodnych procesach, w przypadku odpadów azbestowych nie znajduje uzasadnienia. Ten rodzaj odpadów poddawany jest wyłącznie unieszkodliwieniu.

Prawidłowe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest zapewnia bezpieczeństwo jedynie przez ok. 30 lat. Potem stan techniczny większości z nich będzie nieuchronnie pogarszał się. Dlatego jedynym sposobem wykluczenia niebezpieczeństwa związanego z azbestem jest jego stopniowe usuwanie z naszego otoczenia i - co bardzo ważne - usuwanie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska.

Jak zostanie wykazane w niniejszym opracowaniu na terenie gminy Wodzisław Śląski głównym ilościowo produktem zawierającym azbest są wyroby azbestowo-cementowe a w tej liczbie płaskie i faliste płyty dachowe i płyty elewacyjne typu acekol.

Stopień powierzchniowej erozji tych wyrobów zależy zarówno od czasu użytkowania jak i czynników atmosferycznych charakterystycznych dla danego obszaru. W rejonach przemysłowych, do których należy gmina Wodzisław Śląski, stopień ten jest większy w porównaniu z terenami niezanieczyszczonymi. Wyroby azbestowo-cementowe, którymi pokryte są budynki, oprócz narażenia na działanie czynników atmosferycznych, mogą być poddawane wstrząsom i drganiom wywoływanym działalnością kopalń węgla kamiennego. Biorąc powyższe pod uwagę, okres 30 lat eksploatacji szarych niemalowanych płyt azbestowo-cementowych dachowych i elewacyjnych stanowi graniczny okres ich bezpiecznego używania. Do założonego ustawowego terminu usunięcia płyt azbestowo-cementowych, tj. do końca 2032 r., wiele z tych wyrobów przekroczy granice bezpiecznego użytkowania. Z tego względu niezwykle istotne są ustalenia możliwości jak najszybszego i zorganizowanego sposobu ich usuwania zarówno z budynków jedno - jak i wielorodzinnych, z pawilonów handlowych oraz prowadzenia ewidencji usuniętych wyrobów azbestowych.

Pomocą w tej sprawie będzie proponowana w niniejszej pracy możliwość efektywnej współpracy z mieszkańcami Gminy, jak również dokonana ocena stanu technicznego pokryć dachowych, zidentyfikowanych w Gminie, obiektów budownictwa

mieszkaniowego i użyteczności publicznej, w których wykorzystywane jeszcze są wyroby zawierające azbest.

1.1 Podstawa opracowania

Rada Miejska w Wodzisławiu Śląskim realizując obowiązki wynikające z przepisów ustaw o samorządzie gminnym, krajowego planu usuwania azbestu, Prawa ochrony środowiska oraz ustawy o odpadach, podjęła Uchwałę Nr XXII/226/04 z dnia 24 czerwca 2004 roku w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wodzisław Śląski oraz przyjęła uchwałą NR XXI/212/04 z dnia 27 maja 2004 r. do realizacji na lata 2003 – 2006 (z perspektywą na lata 2007 – 2015) dokument pn. „Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Wodzisławia Śląskiego”.

Wyżej wymienione dokumenty określają cele środowiskowe między innymi z zakresu gospodarki odpadami, w tym także ujmują zagadnienia związane z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Jednym z zadań własnych Gminy, ujętych w „Planie Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisławia Śląskiego” było opracowanie gminnego programu usuwania azbestu. Niniejszy „Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego”, zwany dalej „Planem”, stanowił będzie element aktualizowanego w 2009 roku „Gminnego Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisławia Śląskiego”.

1.2 Cel i zadania opracowania

Celem „Planu” jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie.

W „Planie” opisano ogólne mechanizmy oraz zasady pomocy, której Gmina zamierza udzielić osobom decydującym się na usunięcie elementów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych, pomieszczeń gospodarczych czy stodół. Pomoc ta ma zachęcić do podejmowania ww. działań oraz zmniejszyć ryzyko związane z nieprawidłowym ich wykonaniem. W tym kontekście prezentowany dokument obejmuje

lokalizację występowania wyrobów azbestowych, z akcentem na ich składowanie oraz wskazaniem składowisk przyjmujących odpady azbestowe, zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego. Ponadto, określa zadania jednostek samorządowych, wynikających z planów i programów, opisanych w punkcie 6 niniejszego opracowania, szacunkowe koszty związane z usuwaniem azbestowych pokryć dachowych oraz wiele innych wskazówek i rozwiązań, które mają prowadzić do całkowitego usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy oraz wyeliminowanie negatywnego oddziaływania azbestu na zdrowie ludzi i środowisko.

1.3 Analiza aktualnego stanu prawnego

1.3.1. Ustawy

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r., Nr 3, poz. 20 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, Tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r., Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych, Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych, Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Dz. U. z 2005 r., Nr 10, poz. 72.

1.3.2. Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Dz. U. Nr 280, poz. 2771
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji, Dz. U. Nr 183, poz. 1896
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest, Dz. U. Nr 185, poz. 1920
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji, Dz. U. Nr 13, poz. 109
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, Dz. U. Nr 73, poz. 645
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest, Dz. U. Nr 131, poz. 1100
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem, Dz. U. Nr 201, poz. 1654
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 10 października 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, Dz. U. Nr 212, Poz. 1769
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny, Dz. U. Nr 191, poz. 1595
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu

oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest, Dz. U. Nr 192, poz. 1876

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, Dz. U. Nr 71, poz. 649
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów, Dz. U. Nr 216, poz. 1824
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz. U. Nr 112, poz. 1206
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, Dz. U. Nr 152, poz. 1736
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, Dz. U. Nr 122, poz. 1055
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, Dz. U. Nr 175, poz. 1439
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu, Dz. U. z 2003 r., Nr 1, poz. 12
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów, Dz. U. Nr 220, poz. 1858
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy i eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, Dz. U. Nr 61, poz. 549
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów, Dz. U. Nr 110, poz. 935
- Oświadczenie Rządowe z dnia 24 września 2002 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu

drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. - Tekst jednolity umowy ADR, Dz. U. Nr 194, poz. 1629

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia, Dz. U. Nr 108, poz. 953
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych, Dz. U. Nr 236, poz. 1986
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych, Dz. U. Nr 237, poz. 2011
- Rozporządzenie Ministra infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, Dz. U. Nr 120, poz. 1126
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r w sprawie kursów doszkalających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, Dz. U. Nr 187, poz. 1571
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska, Dz. U. Nr 260, poz. 2176

1.3.3. Inne

- Dyrektywa rady z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (87/217/EWG) (Dz. U. L 85 z 28.3.1987, str.40),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.

2. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM USUWANIA AZBESTU

Od 14 maja 2002 r. obowiązuje w Polsce 30 - letni Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski (zwany dalej „Programem”). Dokument powstał w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki z dn. 19 czerwca 1997r. (M.P. z 1997r., nr 38, poz. 373) oraz ustawy z dn. 19 czerwca 1997r., o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004r., nr 3, poz. 20 z późn. zm.).

Ze względu na zagrożenie, jakie niesie za sobą obecność włókien azbestowych w powietrzu, „Program” ten jest jednym z priorytetów dla ochrony zdrowia i środowiska. Choć azbest dobrze zabezpieczony nie stanowi niebezpieczeństwa dla zdrowia, to uszkodzony (m.in. w wyniku każdej obróbki mechanicznej lub kwaśnych deszczy) może stać się przyczyną śmiertelnych chorób, opisanych w punkcie 4.5 niniejszego „Planu”.

Prawidłowe zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest zapewnia bezpieczeństwo jedynie przez ok. 30 lat. Potem stan techniczny większości z nich będzie nieuchronnie pogarszał się. Dlatego jedynym sposobem wykluczenia niebezpieczeństwa związanego z azbestem jest jego stopniowe usuwanie z naszego otoczenia i - co bardzo ważne - usuwanie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska.

W Polsce głównym ilościowo produktem zawierającym azbest są wyroby azbestowo-cementowe, a w tej liczbie płaskie i faliste płyty dachowe i elewacyjne.

Wyroby te swoją popularność zawdzięczają głównie cenie. Obecnie w Polsce, samych płyt azbestowo - cementowych jest około 1,5 mld m², które zgodnie z wytycznymi „Programu” mają zostać usunięte do 31 grudnia 2032r.

Ze względu na w/w ilość oraz właściwości fizyczne i chemiczne azbestu, jego usuwanie nie jest zadaniem łatwym. Unieszkodliwienie tak dużej ilości wyrobów wymaga przygotowania odpowiedniej infrastruktury w postaci składowisk niebezpiecznych odpadów, firm remontowych i transportowych przeszkolonych do pracy z azbestem oraz akredytowanych laboratoriów poświadczających obecność azbestu w danym wyrobie. Niezbędna jest także intensyfikacja działań edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa, bowiem ciągle istnieje mała świadomość zagrożenia, jakie niesie ze sobą narażenie na azbest, co w konsekwencji skutkuje małym zainteresowaniem problemem. Na stan ten wpływa także fakt, że zagrożenie azbestem nie jest odbierane jako rzeczywiste, bowiem

choroba może ujawnić się nawet po kilkudziesięciu latach od momentu kontaktu z włóknami azbestowymi.

Pamiętając, że nadrzędnym celem wszelkich działań związanych z szeroko pojętą problematyką azbestową jest bezpieczeństwo i zdrowie ludzi, należy podkreślić, że właściwe postępowanie podczas eksploatacji i usuwania azbestu lub materiałów zawierających azbest może to bezpieczeństwo zapewnić.

3. PODSTAWOWE INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZAR GMINY WODZISŁAW ŚLĄSKI

3.1. Położenie geograficzne

Wodzisław Śląski to miasto powiatowe, rozciąga się na 49,54 km² (4954 ha) i jest położone w południowo - zachodniej części województwa śląskiego (dawniej katowickiego). Jest pierwszym dużym miastem leżącym przy drodze krajowej łączącej przejście drogowe w Chałupkach z centrum konurbacji górnośląskiej - Katowicami i dalej z Warszawą.

W bezpośrednim sąsiedztwie Miasta położone są gminy miejskie: Rydułtowy, Pszów i Radlin oraz gminy wiejskie: Marklowice, Mszana, Godów, Gorzyce i Lubomia. Miasto na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Wodzisławiu Śląskim z 28 czerwca 1996 zostało podzielone na 9 dzielnic:

- Jedłownik Osiedle,
- Jedłownik – Turzyczka - Karkoszka,
- Kokoszyce,
- Nowe Miasto,
- Osiedla XXX – lecia PRL – Piastów – Dąbrówki,
- Radlin II,
- Stare Miasto,
- Wilchwy,
- Zawada.

Rysunek nr 1. Powiat Wodzisławski

Źródło: „ Program Rozwoju Turystyki i Rekreacji dla Powiatu Wodzisławskiego ”

3.2. Warunki naturalne

Gmina Wodzisław Śląski położona jest na Wyżynie Śląskiej, w centralnej części Kotliny Raciborsko - Oświęcimskiej zwanej Płaskowyżem Rybnicko - Wodzisławskim. Na zachodzie łączy się ona z doliną górnej Odry, na południowym zachodzie graniczy z Bramą Morawską. Samo miasto, szczególnie zaś jego starsza część, leży w obniżeniu będącym efektem działalności erozyjnej rzeki Leśnicy i jej dopływów. Pomimo stosunkowo gęstej sieci cieków powierzchniowych i podmokłości, miasto leży na obszarze o dosyć ubogich zasobach wodnych, głównie ze względu na położenie w strefie wododziału między dorzeczami Odry i Wisły. Ponadto, zwraca uwagę dosyć wysoki stopień degradacji zasobów wodnych, wody podziemne są znacznie naruszone przez eksploatację górnictw, zaś wody powierzchniowe wykazują zanieczyszczenie ściekami komunalnymi i przemysłowymi.

Wodzisław Śląski pod względem klimatycznym jest położony w dość korzystnym miejscu naszego kraju. Bliskość wylotu Bramy Morawskiej i Niziny Śląskiej powoduje, że klimat panujący w mieście należy do najcieplejszych i najłagodniejszych w Polsce. Brama Morawska jest wylotem w barierze górskiej Karpat i Sudetów, przez który przedostają się ciepłe i suche masy powietrza z południa, w wyniku czego średnia wieloletnia temperatur

roku w mieście wynosi 8,1°C, zaś temperatury lipca i stycznia wynoszą odpowiednio 17,4°C i - 2,5°C. Do najdłuższych należy też okres wegetacyjny wynoszący 225 dni. Średnioroczna suma opadów atmosferycznych należy do względnie wysokich tzn. 786 mm przy średniej krajowej na poziomie 600 - 650 mm.

Najczęściej występującymi typami pokrywy glebowej na terenie Wodzisławia Śląskiego są gleby płowe lub brunatne, w tym wytworzone z lessów lub utworów lessowatych. Pośród kompleksów glebowo-rolniczych przeważają kompleksy pszenne oraz żytnio-ziemniaczane bardzo dobre i dobre. Pod względem bonitacji dominują gleby klasy IV (52,7% areалу) i III (32,5%). Klasa V zajmuje 13,4% powierzchni, a VI - 1,4%.

Obecnie lasy mają status „lasów ochronnych” i zajmują około 8,44% powierzchni Gminy, to jest około 418 ha. Największe powierzchnie zalesione znajdują się we wschodniej części (Grodzisko). Ponadto niewielkie powierzchnie leśne znajdują się na terenie Kokoszyc i Zawady. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują łąki, pastwiska i grunty rolne - tereny użytków rolnych zajmują powierzchnię 3070 ha, co stanowi 61,97% powierzchni ogólnej miasta.

3.3 Sytuacja demograficzna

Według danych Urzędu Miasta, w 2003 roku gmina liczyła 50 650 mieszkańców (gęstość zaludnienia wynosiła 1 023 osób/km²), natomiast w 2007 roku Gmina liczyła 50 239 mieszkańców (gęstość zaludnienia wynosiła 1 015 osób/km²).

Obserwując sytuację demograficzną gminy Wodzisław Śląski należy zauważyć, iż liczba ludności w ostatnich latach stopniowo zmniejsza się. (Tabela nr 1.)

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Wodzisławia Śląskiego w latach 2003-2008 (I-półrocze).

Średnia roczna liczba mieszkańców Wodzisławia Śląskiego w poszczególnych latach					
2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	I-półrocze 2008 r.
50 650	50 771	50 553	50 337	50 239	50 057

Źródło: Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego.

3.3. Użytkowanie gruntów

Zasadniczą część powierzchni całkowitej gminy Wodzisław Śląski zajmują użytki rolne tj. 61,97% powierzchni całkowitej Gminy. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 24,38% powierzchni ogólnej. Grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 10,23% powierzchni Gminy, natomiast nieużytki 2,36% powierzchni. Grunty pod wodami stanowią w Gminie niewielki odsetek, bo zaledwie 0,38% powierzchni, 0,67 % powierzchni to tereny różne. Strukturę użytkowania powierzchni w Gminie przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 2. Struktura użytkowania powierzchni w gminie Wodzisław Śląski.

Ogółem	Użytki rolne	Grunty leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Grunty pod wodami	Nieużytki	Tereny różne
[ha]						
4954	3070	507	1208	19	117	33

Źródło: Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego.

4. CHARAKTERYSTYKA AZBESTU, WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ OPIS ICH SZKODLIWEGO DZIAŁANIA

4.1. Wprowadzenie

Azbest jest nazwą handlową minerałów włóknistych występujących w przyrodzie w postaci wiązek włókien dających się rozszczepiać na cienkie i długie włókna mające wielorakie zastosowanie techniczne. Azbesty to minerały z grupy serpentynów lub amfiboli, będące uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia lub sodu. Wyróżnia się dwie główne grupy azbestu:

- **azbesty serpentynowe (chryzotylowe)** - głównym przedstawicielem tej grupy jest chryzotyl (tzw. azbest biały) stanowiący włóknistą postać serpentynu. Cechuje się,

miękkimi i elastycznymi włóknami o budowie rurkowatej, których grubość zawiera się w granicach 15 do 40 nm,

- **azbesty amfibolowe** - głównymi przedstawicielami tej grupy są: krokidolit (azbest niebieski) i amozyt (azbest brunatny). Włókna azbestów amfibolowych przypominają pręty, są sztywne i ostre, a ich grubość jest około 10 razy większa od włókien chryzotylowych i mieści się w granicach 100 do 300 nm.

4.2. Charakterystyka azbestu

Skład chemiczny poszczególnych odmian azbestu w przeliczeniu na suchą masę jest zbliżony do składu chemicznego cementu i przedstawia się następująco:

Chryzotyl $Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$	chryzotyle	
Krokidolit (riebeckit) $Na_2Fe_3Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$	}	azbesty amfibolowe
Amozyt (gruneryt) $(Fe,Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$		
Antofyllit $(Mg,Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$		
Tremolit $Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$		
Aktynolit (amiant) $Ca_2(Mg, [(OH)Si_4O_{11}]_2$		

Dla porównania poniższy wykaz ilustruje, jak przedstawia się grubość pojedynczych kryształów azbestu w porównaniu do innych włókien.

Grubość niektórych włókien organicznych i nieorganicznych

<i>Włókno</i>	<i>średnica włókna [nm]</i>
włókno łykowe (len)	12000 – 80000
bawełna	10000 – 25000
węlna	2000 – 50000
włos ludzki	ok. 38000
nylon	1000 – 9000
włókno szklane (cienkie)	1000 – 7000
włókno mineralne	3000 – 9000
azbest chryzotylowy	15 – 42
azbest amfibolowy	100 – 300

Podkreślić należy, że azbest krokidolitowy oraz amozytowy są groźniejsze dla zdrowia ludzi niż azbest chryzotylowy.

Azbest ma wyjątkowe właściwości chemiczne, do których należą:

- odporność na wysoką temperaturę,
- odporność na chemikalia, kwasy, zasady, wodę morską,
- odporność na ścieranie,
- duża sprężystość i wytrzymałość mechaniczna,
- jest izolatorem termicznym i elektrycznym,
- charakteryzuje się elastycznością,
- jest złym przewodnikiem ciepła.

Wyżej wymienione właściwości umożliwiły - z jednej strony - jego powszechne zastosowanie w bardzo szerokim zakresie, a z drugiej strony, za sprawą tych samych właściwości odpady azbestowe w postaci zużytych wyrobów z różnym jego udziałem, są niezwykle trudne do unieszkodliwiania.

4.3. Wyroby zawierające azbest

Szerokie zastosowanie azbestu w stosunkowo dużych ilościach miało miejsce w Polsce w okresie ostatnich 100 lat.

Azbest stosowany był w produkcji wielu wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej około 80%) do produkcji wyrobów budowlanych.

Poniżej podano grupy wyrobów, przy produkcji których najczęściej wykorzystywany był azbest:

- wyroby azbestowo-cementowe [AC] - pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, rury i prostokątne profile stosowane w kanałach wentylacyjnych, płyty i kształtki w wymiennikach ciepłych, płyty elewacyjne i w niewielkie ilościowo, lecz dawniej powszechnie stosowane kształtki elektrotechniczne (silniki elektryczne, wyłączniki, instalacje przemysłowe),
- masy torkretowe i tzw. miękkie izolacje ognioochronne,
- wyroby tekstylne z azbestu - sznury i maty,
- specjalne uszczelki przemysłowe, wyłożenia antywibracyjne,

- materiały i wykładziny cierne - sprzęgła i hamulce (obecnie wstępujące w starszych dźwigach i windach, niekiedy w sprzęgłach napędów przemysłowych),
- masy ogniotrwałe, masy formierskie,
- filtry przemysłowe,
- izolacja cieplna.

Pośród płyt płaskich najczęściej na dachach stosowano, zwłaszcza w południowej Polsce, płyty typu „karo”. Są one materiałem dekar skim, okładzinowym i w takim charakterze wykorzystywane są w budownictwie niskim jednorod zinnym i gospodarczym.

Na terenie gminy Wodzisławia Śląskiego oprócz w/w płyt dominują płyty azbestowo-cementowe profilowane typu „eternit” - w postaci płyt falistych. Stanowią one materiał dekar ski do wykonywania przykryć dachowych na budynkach jednorod zinnych i gospodarczych. Płyty te cechują się większą porowatością niż płyty typu „karo” (proces zagęszczania w czasie prasowania).

W poniższej tabeli przedstawiono orientacyjny udział azbestu w różnych wyrobach:

Tabela nr 3. Orientacyjny udział azbestu w różnych wyrobach.

Asortyment produkcji	Udział azbestu, %
Płyty płaskie prasowane (szablony)	9,5-11
Płyty faliste o długości 1200 mm	11-12,5
Płyty faliste o długości 2400 mm	12-13
Rury a-c ciśnieniowe	17-18
Rury a-c bezciśnieniowe	14-16
Uszczelki	8-20
Sznury azbestowe	80-96

Źródło: „Poradnik stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest”

4.4. Klasyfikacja odpadów azbestowych

Wyroby zawierające azbest z chwilą ich usunięcia z miejsca zabudowania stają się odpadami, które zostały zakwalifikowane do niebezpiecznych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, załącznik Nr 1 do rozporządzenia, następujące rodzaje odpadów zawierających azbest zaliczono do niebezpiecznych:

Kod 06 07 01	podgrupa:	odpady z produkcji przygotowania, obrotu i stosowania chlorowców i chemicznych procesów przetwórstwa chloru
	rodzaj:	odpady azbestowe z elektrolizy
Kod 06 13 04	podgrupa:	odpady z innych nieorganicznych procesów chemicznych
	rodzaj:	odpady z przetwarzania azbestu
Kod 10 11 81	podgrupa:	odpady z hutnictwa szkła
	rodzaj:	odpady zawierające azbest
Kod 10 13 09	podgrupa:	odpady z produkcji spoiw mineralnych, w tym cementu, wapna i tynku oraz wytworzonych z nich wyrobów
	rodzaj:	odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo - cementowych
Kod 15 01 11	podgrupa:	odpady opakowaniowe
	rodzaj:	opakowania z metali zawierających niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi

Kod 16 01 16	podgrupa:	zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy, odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów
	rodzaj:	okładziny hamulcowe zawierające azbest
Kod 16 02 12	podgrupa:	odpady z urządzeń elektrycznych i elektronicznych
	rodzaj:	zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
Kod 17 06 01	podgrupa:	materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
	rodzaj:	materiały izolacyjne zawierające azbest
Kod 17 06 05	podgrupa:	materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
	rodzaj:	materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Odpady azbestowe zaliczane do grupy 17, ilościowo stoją zdecydowanie na pierwszym miejscu w zestawieniu z odpadami sklasyfikowanymi w poprzednich grupach.

Z tego też powodu wypracowanie prawidłowych procedur postępowania, wdrożenie tych procedur oraz ich przestrzeganie w bieżącej działalności, jest bardzo istotne.

4.5. Szkodliwe działanie azbestu

Zgodnie z aktualnym stanem wiedzy azbest jest minerałem o udowodnionym działaniu kancerogennym (rakotwórczym) na organizm ludzki. Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i ilości włókien w dolnej części układu oddechowego jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 mikrometrów przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnej części układu oddechowego.

Skrecone włókna chryzotylu o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej w porównaniu z igłowatymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obrzeży płuc.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne tzn. takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry, a stosunek długości ich włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3 : 1. Włókna te przenikają do pęcherzyków płucnych, z których nie mogą być wydalone.

Szkodliwe działanie azbestu polega na długotrwałym drażnieniu tkanki miękkiej, ma więc charakter fizyczny, a nie chemiczny. Obecnie nie wiadomo jaka minimalna ilość pyłu azbestowego wywołuje choroby. Wiadomo jednak, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe ryzyko choroby. Oznacza to, że zachorować mogą nie tylko osoby, które miały długotrwały kontakt z azbestem w związku z wykonywaną pracą, ale i te, które oddychały powietrzem z włóknami azbestowymi przez krótki czas.

Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą większe ryzyko zachorowania. Z tego względu od 1985 r. zaprzestano stosowania w Polsce azbestu krokidolitowego.

Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, tzw. ekspozycje:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni azbestu, w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe oraz obecnie z pracą przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- parazawodową – dotyczącą mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową – związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną zmian skórnych oraz chorób układu oddechowego. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do

zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Szkodliwe działanie włókien azbestowych może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń:

- azbestoza, czyli śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej jest główną patologią zawodową robotników narażonych na pył azbestu. Choroba ta powstaje pod wpływem wieloletniego wdychania mikroskopijnych o wymiarach mikronowych, włókien azbestowych,
- międzybłoniak opłucnej, jest rzadkim, źle rokującym nowotworem, ze względu na niepohamowany i niekontrolowany rozrost. Z powodu niecharakterystycznych objawów klinicznych ustalenie rozpoznania często bywa opóźnione,
- rak płuc, który jest najpowszechniejszym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Najbardziej popularnym nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli. Jest to seria nienaprawionych defektów genetycznych w komórkach, prowadzących do rozwoju guza.

Im więcej jest drobin azbestu w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

W przypadku odpadów azbestowych z grupy 17 zagrożenia wynikające z ich obecności na znacznych obszarach, bardzo często w miejscach, w których deponowane być nie powinny, są znaczne.

Odpady azbestowe wymienione w grupach 06, 10, 15 i 16, ze względu na precyzyjne określenie miejsca ich powstawania, czyli w konkretnych podmiotach gospodarczych, ustawowo zobowiązanych do postępowania w zgodzie z obowiązującymi przepisami, w tym przypadku zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska, stanowią mniejsze zagrożenie. Odpady klasyfikowane w tych grupach mogą i powinny być monitorowane od chwili wytworzenia do momentu unieszkodliwienia.

5. ZASADY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady azbestowe, przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów azbestowych a także zasady składowania odpadów azbestowych przedstawiono poniżej.

5.1. Obowiązki Gminy wynikające z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska i Ustawy o odpadach.

Zakres działania organów samorządowych dotyczący prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, w świetle obowiązujących aktów prawnych przedstawia się następująco:

- 1) opracowanie gminnego planu gospodarki odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest,
- 2) opiniowanie projektu planu wojewódzkiego i powiatowego gospodarowania odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest,
- 3) składanie radzie gminy co 2 lata sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami, w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest.
- 4) opiniowanie dla wojewody lub starosty programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w tym zawierającymi azbest,

- 5) zbieranie od osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami, informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- 6) przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu.

5.2. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest - bezpieczne użytkowanie wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest ma obowiązek sporządzenia, w 2 egzemplarzach, „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik nr 1 opracowania). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej, sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z wyników poprzedniej „Oceny...”, tzn.:

- po 5-ciu latach, jeżeli, punktacja wynosi mniej niż 35 punktów,
- corocznie, jeżeli punktacja wynosi od 35 do 65 punktów.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego, w terminie do 30-tu dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu, do czasu sporządzenia następnej „Oceny..”.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest (osoby fizyczne). Natomiast osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do właściwego marszałka województwa. Odpowiednią informację, aktualizowaną każdego roku, przygotowuje się zarówno dla

wyrobów nadal eksploatowanych, jak i dla tych, których eksploatacja została zakończona. Wzory informacji niezbędne dla potrzeb inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest stanowią załącznik nr 2 i nr 3 do niniejszego opracowania.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest, odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (wzór oznakowania wyrobów zawierających azbest stanowią załącznik nr 4 opracowania),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska, właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Przez cały czas użytkowania wyrobów zawierających azbest w obiekcie lub nieruchomości, właściciel lub zarządca ma obowiązek przeprowadzania bieżącej kontroli stanu oraz konserwacji tych wyrobów. Pracownicy dokonujący takich prac i czynności powinni być odpowiednio przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, a także odpowiednio wyposażeni we właściwą odzież i środki ochronne.

5.3. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest – usuwanie wyrobów zawierających azbest

Przed przystąpieniem do usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów, instalacji bądź urządzeń właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, posiadający odpowiednie informacje lub dokumenty, mogące służyć do identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, powinien przedstawić je wykonawcy prac.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, na 30 dni przed rozpoczęciem prac rozbiórkowych, ma obowiązek zgłoszenia planowanego remontu (zgłoszenie rozpoczęcia robót). Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca może dokonać wyboru wykonawcy prac (wytwórcy odpadów niebezpiecznych). Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej pięciu lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

5.4. Obowiązki wytwórców odpadów zawierających azbest

W związku z tym, że odpady zawierające azbest zaliczane do odpadów niebezpiecznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.) postępowanie z nimi podporządkowane jest przepisom tej ustawy. Wytwarzającym odpady w rozumieniu przepisów ustawy o odpadach może być:

- właściciel lub zarządzający obiektem, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, a do wykonania firmom i zleca do wykonania tylko część robót,

- świadczący usługę polegającą na pracach remontowo-budowlanych związanych z zabezpieczaniem bądź usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Przed przystąpieniem do prac w wyniku, których będą powstawały odpady niebezpieczne wytwórca odpadów powinien:

- opracować program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest i uzyskać jego zatwierdzenie przez organ ochrony środowiska (marszałka/starostę), jeżeli roczna ilość wytworzonego odpadu jest większa niż 0,1 Mg,
- na 30 dni przed rozpoczęciem działalności złożyć organowi ochrony środowiska (marszałkowi/staroście) informację o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania nimi, jeżeli roczna ilość wytworzonego odpadu niebezpiecznego wynosi rocznie do 0,1 Mg.

Obrót powstającymi w trakcie prac remontowych odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest odbywa się na podstawie „Karty przekazania odpadów”, a ich ewidencja jest prowadzona na „Karcie ewidencji odpadów”. Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:

- a) identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
- b) informację o metodach wykonywania planowanych prac,
- c) zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- d) ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza.

Ponadto wykonawca ma obowiązek opracować plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia,
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,

- informacje o sposobie prowadzenia instruktażu robotników.

Wykonawca prac ma także obowiązek przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania. Przed przystąpieniem do prac związanych z zabezpieczaniem lub usuwaniem azbestu wykonawca prac zgłasza ich rozpoczęcie do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego. W trakcie prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest należy pamiętać o przygotowaniu miejsca tymczasowego magazynowania odpadów zawierających azbest.

Miejsce takie powinno być wydzielone, zabezpieczone przed dostępem osób trzecich i odpowiednio oznakowane (np. „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” czy „Uwaga! Azbest!"). Same odpady powinny być zabezpieczone przed możliwością pylenia poprzez ich szczelne opakowanie. Przed przystąpieniem do usuwania wyrobów zawierających azbest należy zabezpieczyć sam obiekt, będący miejscem wykonywania przedmiotowych prac jak i teren wokół niego. Ogrodzenie terenu powinno być wykonane w bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, przy zastosowaniu odpowiednich osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez znakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenia tablic ostrzegawczych „Uwaga! Zagrożenie azbestem” bądź „Uwaga! Zagrożenie azbestem krokidolitem!” bądź „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a wewnątrz kurtyny wyłożony dodatkową folią, aby po każdej zmianie można było go łatwo oczyścić. Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest zostały podane w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649), w którym określono następujące wymagania techniczne:

- tam, gdzie jest to możliwe, stosowanie demontażu całych wyrobów bez ich uszkodzania czy kruszenia,

- stosowanie do odspajania wyrobów trwale związanych z podłożem narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w odciąg miejscowe,
- nawilżenie wodą wyrobów zawierających azbest przed przystąpieniem do usuwania i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza,
- po każdej zmianie roboczej składowanie szczelnie opakowanych odpadów zawierających azbest w miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń - z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego (niedopuszczalne jest zmiatanie na sucho czy używanie sprężonego powietrza).

Rygory te ulegają zaostrzeniu, jeżeli prace prowadzone są z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000 kg/m^3 lub, gdy wyrób zawiera krokidolit, a także przy widocznych uszkodzeniach i zniszczeniach powierzchni wyrobów zawierających azbest. Po zakończeniu ww. prac na ich wykonawcy ciąży obowiązek prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko skutecznym filtrem lub na mokro. Następnie wykonawca przedstawia właścicielowi bądź zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego rzetelność ich wykonania i oczyszczenia z azbestu. Jeżeli prace prowadzone są z wyrobami azbestowo cementowymi, których gęstość objętościowa wynosiła mniej niż 1000 kg/m^3 lub, gdy wyrób zawierał krokidolit, lub prace były prowadzone w pomieszczeniu zamkniętym wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników pomiarów powietrza przeprowadzonych przez uprawnione laboratorium bądź instytucję. Wszystkie powyżej opisane procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest mają na celu eliminację bądź przynajmniej minimalizację ryzyka związanego z emisją włókien azbestu do otoczenia.

5.5. Transport odpadów zawierających azbest

Prowadzący działalność w zakresie: zbierania odpadów jest zobowiązany uzyskać zezwolenie starosty, właściwego ze względu na miejsce zbierania odpadów; na transport – zezwolenie starosty właściwego ze względu na miejsce siedziby firmy lub adres zamieszkania posiadacza odpadów. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat. Do obowiązków prowadzącego transport odpadów niebezpiecznych należy:

- potwierdzenia przejęcia odpadu poprzez „Kartę przekazania odpadu”,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcającego dla kierowców przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do grupy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne. To kryterium klasyfikacyjne narzuca określone wymagania przy transporcie. Należą do nich:

- używanie samochodów ciężarowych z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą,
- zaopatrzenie pojazdu w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych (wydaje je Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny),

- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończonym kursie dokształcającym (prowadzą je podmioty na podstawie zezwolenia wydanego przez marszałka województwa),
- oznakowanie pojazdu, którym przewożone są odpady zawierające azbest dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi (prostokątna tablica o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczona czarnym paskiem o szer. < 15 mm),
- czyszczenie pojazdu przed każdym załadunkiem, w szczególności z ostrych przedmiotów typu gwoździ, śrub itp.,
- prowadzenie załadunku w sposób zapobiegający uszkodzeniu opakowań, w których znajdują się odpady zawierające azbest,
- zabezpieczenie ładunku na czas przewozu przed możliwością jego uszkodzenia (dodatkowa folia, plandeka itp.)
- dokładne oczyszczenie pojazdu po rozładunku.

5.6. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest

Odpady zawierające azbest, z uwagi na zakaz stosowania azbestu nie mogą być poddawane odzyskowi czy innemu wykorzystaniu i muszą być w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi oraz środowiska unieszkodliwiane przez składowanie. Zasady składowania tych odpadów regulowane są ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Odpady zawierające azbest umieszczać należy na składowiskach odpadów niebezpiecznych. Jeżeli umieszczenie odpadów zawierających azbest na składowiskach odpadów niebezpiecznych nie jest możliwe, to odpady te mogą być deponowane na wydzielonych częściach składowisk innych niż niebezpieczne (z wyjątkiem składowisk odpadów obojętnych). Na wydzielenie części składowiska na potrzeby deponowania odpadów zawierających azbest wymagane jest uzyskanie zezwolenia starosty właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej o kodach: 17 06 01* (materiały izolacyjne zawierające azbest) i 17 06 05* (materiały konstrukcyjne zawierające azbest) mogą być deponowane na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów, urządzonych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu, ze ścianami bocznymi

zabezpieczonymi przed osypywaniem. Składowanie odpadów zawierających azbest powinno być zakończone na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, następnie należy składowisko wypełnić ziemią do poziomu terenu. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie, w izolacji od innych, a miejsce składowania musi być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Prace związane ze składowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, zatem podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do uszkodzenia (rozszerzenia) opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać warstwami w kwaterze składowiska. Powierzchnia składowanych odpadów (w opakowaniach) powinna być zabezpieczana przed emisją pyłów przez przykrycie folią lub warstwą gruntu, każdorazowo po złożeniu odpadów. Po wypełnieniu odpadami zawierającymi azbest wydzielonej kwatery składowiska, należy przykryć ją warstwą gruntu, a następnie zrekultywować zgodnie z wymaganiami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę składowiska. Niedopuszczalne jest zagęszczanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Na terenie województwa Śląskiego zlokalizowane są następujące składowiska odpadów azbestowych:

- wydzielona kwatera na odpady zawierające azbest w ramach istniejącego składowiska odpadów komunalnych w Świętochłowicach, zarządzane przez MPGK Sp. z o.o. w Świętochłowicach, o pojemności około 88 800 m³,
- wydzielona kwatera na odpady zawierające azbest w ramach istniejącego składowiska odpadów komunalnych w Knurowie, zarządzane przez PPHU "KOMART" Sp. z o.o. w Knurowie o pojemności około 280 000 m³,
- wydzielona kwatera na odpady zawierające azbest na składowisku odpadów poprodukcyjnych Zakładów Koksowniczych „Przyjaźń” w Dąbrowie Górniczej o pojemności około 2300 m³
- składowisko odpadów azbestowych zarządzane przez Polskie Huty Stali S.A. Oddział Huta Katowice w Dąbrowie Górniczej.

5.7. Wykaz podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie prac w kontakcie z azbestem na terenie gminy Wodzisław Śląski

Podmioty uprawnione do gospodarowania odpadami zawierającymi azbest na terenie gminy Wodzisław Śląski wg stanu na dzień 25 lipca 2008 r. przedstawia załącznik nr 5.

Firmy te mają zezwolenia na gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest o następujących kodach:

- 17 06 01 - Materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05 - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

6. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH

6.1. Zadania Gminy określone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”

Zadania przewidziane „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski” realizowane są na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym.

Na poziomie lokalnym zgodnie z „Programem” powinny być zaangażowane organy wykonawcze gminy tj. wójt, burmistrz, prezydent miasta, a do ich zadań należy:

- uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu”

W przypadku rady gminy, do zadań należy:

- przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych zarządu gminy z realizacji zadań „Programu”.

6.2. Zadania wynikające z „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”

Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2003-2013 określił, że na terenie województwa śląskiego znajduje się 779 tys. Mg wyrobów zawierających azbest. Wyroby te powinny być usuwane z obiektów budowanych przez specjalistyczne firmy, a powstające odpady deponowane na funkcjonujących w województwie śląskim czterech składowiskach odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Biorąc pod uwagę perspektywę 2015 r. plan zakłada usunięcie w województwie śląskim i unieszkodliwienie przez składowanie około 358 tys. Mg odpadów azbestowych. Szczegółowe dane mają być podane po weryfikacji danych ilościowych przez Powiatowe Inspektoraty Nadzoru Budowlanego odnośnie stopnia pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest.

W Planie Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2003 – 2015 jako główne cele do osiągnięcia w zakresie odpadów zawierających azbest przyjęto:

- 1) ograniczenie oddziaływania azbestu na środowisko poprzez sukcesywną eliminację wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest do poziomu około 50 % ilości znajdujących się na terenie województwa śląskiego,
- 2) zapewnienie bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów niebezpiecznych, poprzez utrzymanie wystarczającej pojemności składowisk w województwie śląskim na składowanie powstających odpadów zawierających azbest,
- 3) prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej dla realizacji zamierzonych celów ekologicznych.

W celu osiągnięcia do 2015 roku zamierzonego celu usunięcia 50 % wyrobów azbestowych i zdeponowania ich na składowiskach odpadów azbestowych określono w Planie priorytetowe kierunki działań i niezbędne do podjęcia zadania:

- 1) zaktywizowanie działań dyspozycyjno-kontrolnych do nadzoru usuwania azbestu na terenie województwa,
- 2) przeprowadzenie inwentaryzacji i opracowanie harmonogramu usuwania azbestu na terenie województwa w ramach planów gospodarki odpadami,
- 3) opracowanie planu rozmieszczenia na terenie województwa wyrobów zawierających azbest,

- 4) budowa dwóch składowisk odpadów azbestowych o powierzchni 2 ha,
- 5) monitoring realizacji usuwania azbestu,
- 6) rozszerzenie mechanizmów finansowych wspierających usuwanie azbestu z indywidualnych gospodarstw domowych.

6.3. Zadania wynikające z „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wodzisławskiego”

Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu wodzisławskiego określa jedynie główny cel i ramowe zadania do realizacji w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi. Głównym celem zgodnym z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” jest usunięcie tego typu wyrobów do 2032 roku. W związku z tym, w okresie perspektywicznym obejmującym lata 2004-2015 głównym celem jest usunięcie co najmniej 60% tego typu wyrobów oraz zabezpieczenie pozostałej części poprzez pokrycie odpowiednią grubością farby zabezpieczającej przed pyleniem. W celu osiągnięcia do 2015 roku zamierzonego celu usunięcia 60% wyrobów azbestowych i zdeponowania ich na składowiskach odpadów azbestowych określono w Planie kierunki działań i niezbędne do podjęcia zadania:

- 1) prowadzenie kampanii informacyjnej o szkodliwości materiałów zawierających azbest,
- 2) opracowanie Planu usuwania azbestu z budynków komunalnych i prywatnych na terenie gmin powiatu wodzisławskiego uwzględniając założone w Planie usunięcie 60% materiałów do roku 2015
- 3) wspieranie osób fizycznych chętnych we własnym zakresie usuwać z własnych budynków materiały zawierające azbest.

6.4. Zadania wynikające z „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisław Śląski”

Plan Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisławia Śląskiego podobnie jak Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu wodzisławskiego określa podstawowy cel i ramowe zadania w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi prowadzące do usunięcia i unieszkodliwienia do końca 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski, zgodnie z ustaleniami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Natomiast szczegółowe cele i zadania w zakresie prowadzenia gospodarki odpadami azbestowymi na terenie gminy Wodzisław Śląski przedstawia niniejszy „Plan”, który stanowił będzie integralny element „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisławia Śląskiego”.

6.5. Zadania wynikające z „Programu Ochrony Środowiska gminy Wodzisław Śląski”.

Najważniejsze zadania określone w Programie Ochrony Środowiska gminy Wodzisław Śląski w zakresie odpadów zawierających azbest to:

- 1) inwentaryzacja materiałów zawierających azbest (zgodnie z Harmonogramem realizacji Programu w zakresie Gospodarki Odpadami, zadanie nr 4),
- 2) wdrożenie na terenie gminy programu usuwania azbestu (zgodnie z Harmonogramem realizacji Programu w zakresie Gospodarki Odpadami, zadanie nr 5).

Program zakłada, że realizacja powyższych zadań przyczyni się do ograniczenia do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko, a co za tym idzie do poprawy wyglądu, estetyki i czystości Gminy.

7. INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY WODZISŁAW ŚLĄSKI

7.1. Określenie szacunkowe ilości azbestu na terenie gminy Wodzisław Śląski

Ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest obowiązuje od jedenastu lat, natomiast przepisy wykonawcze od lat dziesięciu, jednak w dalszym ciągu mamy do czynienia z małą ich znajomością przez właścicieli, zarządców i użytkowników miejsc, w których jest wykorzystywany azbest. Konsekwencją tego jest brak rzetelnej oceny stanu wyrobów azbestowych oraz ich danych ilościowych.

Celem uzyskania rzeczywistych danych na temat ilości oraz stanu wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski dla potrzeb powyższego opracowania przeprowadzono inwentaryzację tych wyrobów. Do tego celu wykorzystano „Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania” oraz „Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” stanowiących załączniki odpowiednio do: Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. „w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest” oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. „w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest”. Wzory tych formularzy zaprezentowano również w załącznikach nr 1 i 2 do niniejszego „Planu”. Ponieważ według danych „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” około 85% wyrobów zawierających azbest stosowanych w Polsce to wyroby budowlane, dlatego skupiono się na policzeniu tych właśnie wyrobów. Inwentaryzację zaplanowano tak, by możliwie dokładnie określić ilość wyrobów azbestowych na terenie Gminy z uwzględnieniem obiektów należących do osób fizycznych, Gminy (np. Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej i Remontowej, Miejskiego Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych) oraz pozostałych właścicieli, zarządców i użytkowników (np. spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców).

W załączniku nr 6 zestawiono informacje zebrane w wyniku inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest w zabudowie wielorodzinnej i handlowej gminy Wodzisław Śląski, dotyczące właścicieli i lokalizacji obiektów.

Dodatkowym źródłem danych były informacje, które spłynęły do Urzędu Miasta od właścicieli obiektów, w których jest wykorzystywany azbest, jak również informacje zebrane przez uczniów, stażystów przeprowadzających inwentaryzację wyrobów zawierających azbest w ramach praktyki lub stażu w Urzędzie Miasta.

Szczegółowy wykaz właścicieli obiektów budowlanych (osób fizycznych), w których występują elementy zawierające azbest jest zawarty w elektronicznej bazie danych opracowanej przez Biuro Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Wodzisławiu Śląskim. Całkowita ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych na terenie gminy Wodzisław Śląski, na dzień 25.07 2008 r. wynosi **107 750,2 m²**. Ilość zebranych „Informacji ...” wynosi 291 szt., natomiast ilość „Ocen ...” wynosi 96 szt. Poniższa Tabela nr 4 przedstawia sumę wszystkich wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie Gminy.

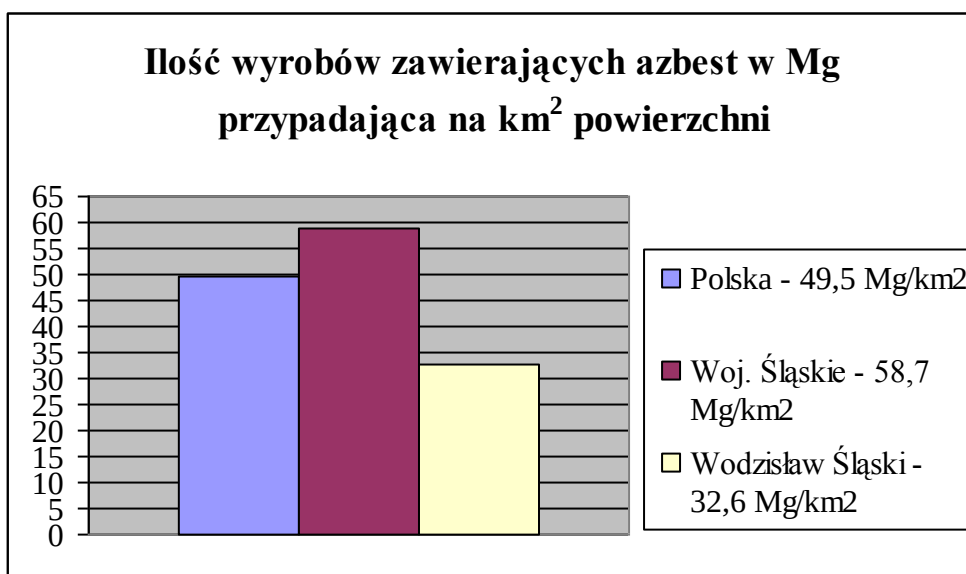
Tabela nr 4. Ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Właściciel	Ilość wyrobów zawierających azbest [m ²]
Osoby fizyczne	35706
Gmina	5650,2
Pozostali właściciele, zarządcy i użytkownicy	66394
RAZEM:	107750,2

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

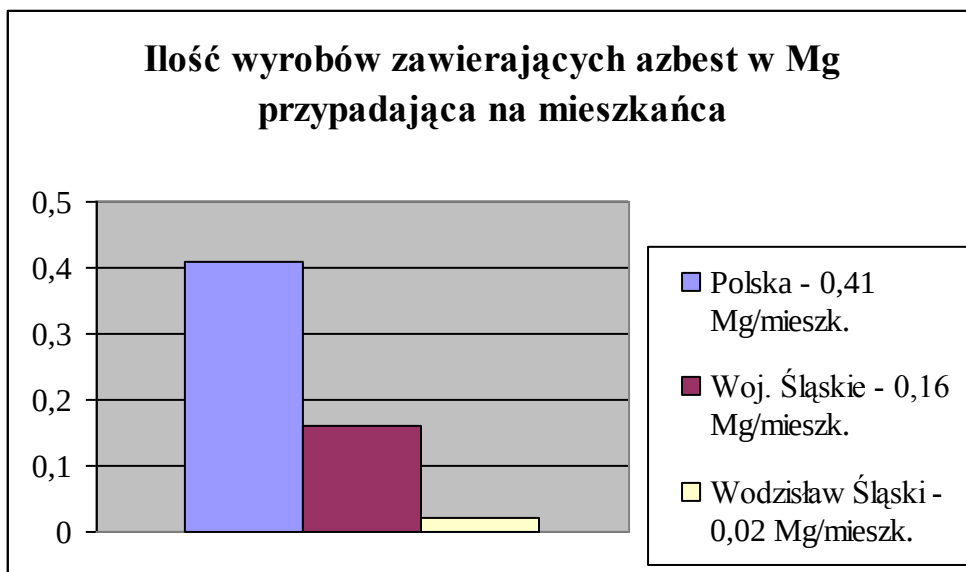
Porównanie wskaźników masy azbestu występującego w Polsce, województwie śląskim i Wodzisławiu Śląskim w przeliczeniu na powierzchnię i ilość mieszkańców przedstawiają rysunki nr 2 i 3.

Rysunek nr 2. Ilość wyrobów azbestowych w Mg przypadająca na km² powierzchni.

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski oraz dane statystyczne.

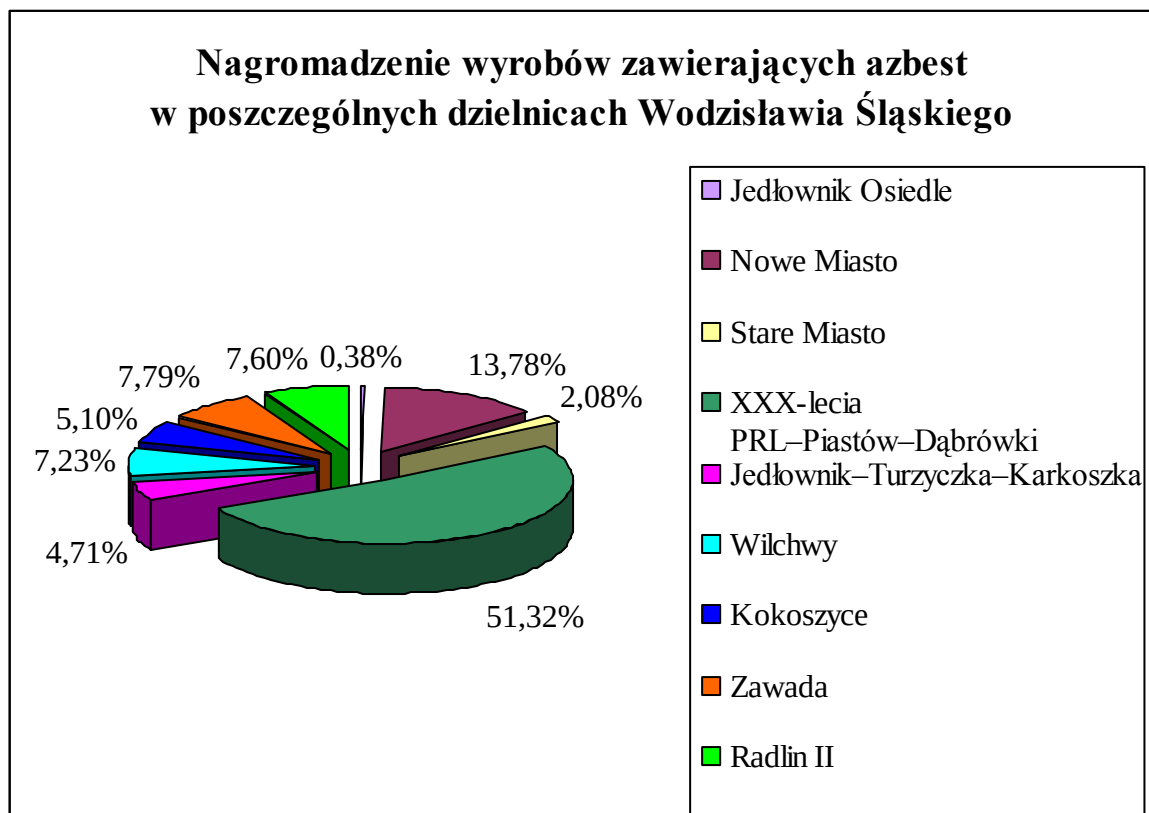
Rysunek nr 3. Ilość wyrobów azbestowych w Mg przypadająca na mieszkańca.

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski oraz dane statystyczne.

Dokonano również szczegółowej analizy nagromadzenia wyrobów azbestowych na terenie gminy Wodzisław Śląski, z podziałem na poszczególne dzielnice (Rysunek nr 4).

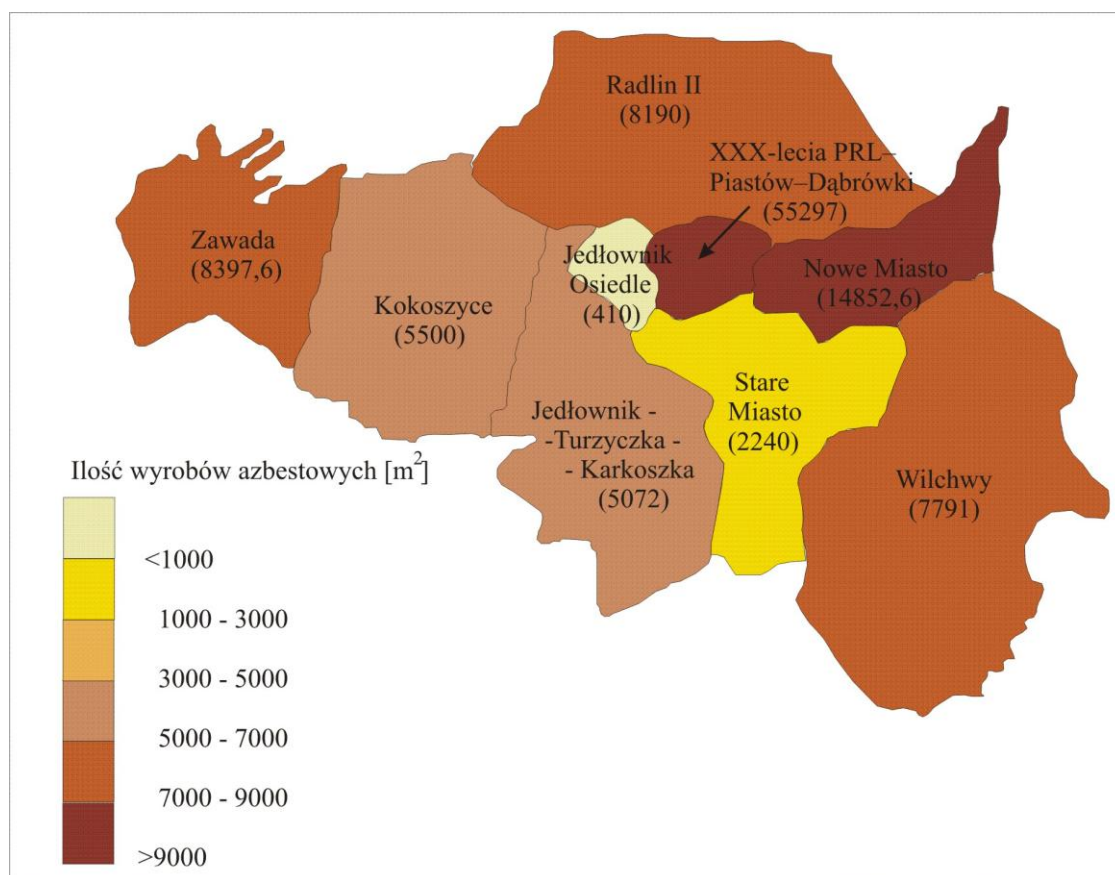
Rysunek nr 4. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych dzielnicach Wodzisławia Śląskiego.

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

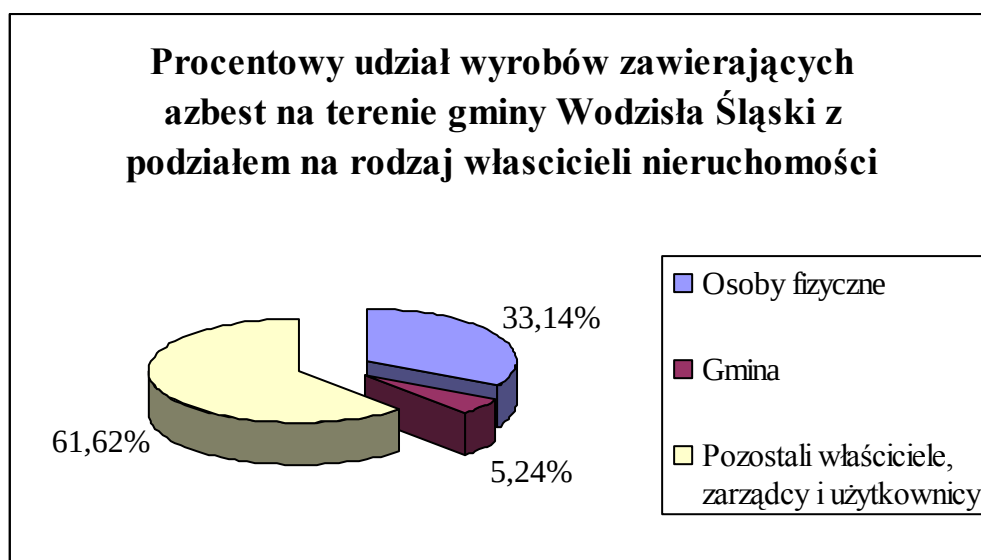
Z powyższego zestawienia wynika, że najwięcej wyrobów azbestowych znajduje się w dzielnicy XXX-lecia PRL – Piastów – Dąbrówki (55 297 m²).

Rysunek nr 5. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych dzielnicach Wodzisławia Śląskiego

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Rysunek nr 6. Procentowa ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Wodzisław Śląski z podziałem na rodzaj właścicieli nieruchomości.

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

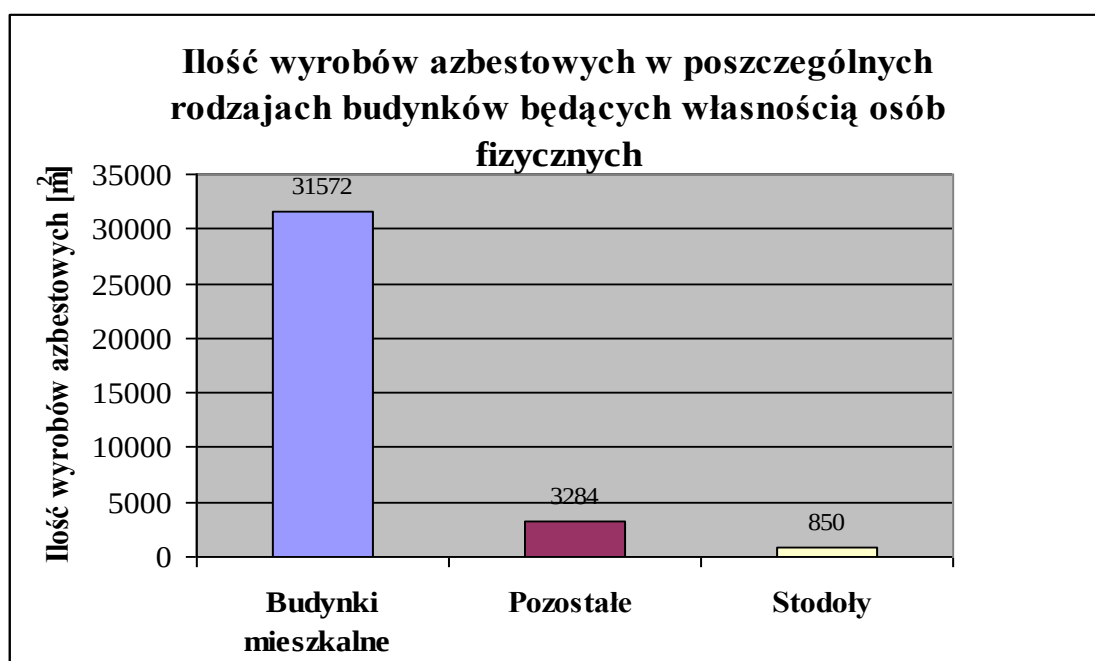
Z przeprowadzonych badań inwentaryzacyjnych wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski wynika, że ponad 61% to wyroby, którymi pokryto budynki będące własnością spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz przedsiębiorców (określanych w „Planie” jako pozostali właściciele, zarządcy i użytkownicy), ok. 33% wszystkich wyrobów azbestowych znajduje się na terenie gospodarstw osób prywatnych nie będących przedsiębiorcami. Nieznaczny procent stanowią budynki pokryte wyrobami azbestowymi będące własnością Gminy – ok. 5%.

Tabela nr 5. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków będących własnością osób fizycznych na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Właściciel	Budynki mieszkalne	Stodoły	Pozostałe	Razem
	[m ²]			
Osoby fizyczne	31572	850	3284	35706

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Rysunek nr 7. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków będących własnością osób fizycznych na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Prawie we wszystkich badanych obiektach należących do osób fizycznych wyroby zawierające azbest należały do wyrobów stosowanych jako pokrycia dachowe, czyli płyty azbestowo–cementowe tzw. „eternit”. Wśród wszystkich budynków osób prywatnych pokrytych eternitem ponad 88% to budynki mieszkalne, ok. 9% to budynki gospodarcze (np. wiaty, garaże, altanki, budynki chlewnie), nieznaczny procent stanowią stodoły – ok. 2%.

Ilość zebranych podczas inwentaryzacji „Ocen...” dla azbestowych pokryć dachowych znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski jest niewielka, dlatego nie można określić jakości wszystkich pokryć dachowych.

Stan techniczny wyrobów zawierających azbest wykorzystywanych w obiektach budowlanych, dla których „Ocena ...” została wykonana, jest zły. Stwierdzenie to wynika z faktu, że konieczność natychmiastowego usunięcia płyt azbestowo-cementowych dotyczy 60,1% całkowitej ilości płyt dla których „Ocena...” została wykonana. W wyniku oceny stanu technicznego płyty te zakwalifikowane zostały do grupy wyrobów o I stopniu pilności przeprowadzenia działań naprawczych.

Wyroby zawierające azbest, które w wyniku oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania zostały zakwalifikowane do II stopnia pilności i wymagają ponownej oceny w czasie do 1 roku, stanowią 39,2% całkowitej ilości płyt dla których „Ocena...” została wykonana. Wyroby zawierające azbest w najlepszym stanie technicznym, zakwalifikowane do III stopnia pilności, wymagają ponownej oceny w terminie do 5 lat. Do tej grupy zaliczono jedynie 0,70% całkowitej ilości płyt dla których „Ocena...” została wykonana.

Tabela nr 6. Ilość wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski uwzględniająca ich stan techniczny.

Stopień pilności	Powierzchnia [m ²]	Udział procentowy [%]
I stopień pilności (>65 punktów)	9570	60,1
II stopień pilności (>35 do 60 punktów)	6250	39,2
III stopień pilności (do 35 punktów)	110	0,7
Ogółem	15930	100

Źródło: Dane z inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wodzisław Śląski.

8. SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI „PLANU” ORAZ MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA

8.1. Usuwanie odpadów zawierających azbest w budownictwie jednorodzinnych (osoby fizyczne)

Z uwagi na uwarunkowania prawne oraz wysokie koszty usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, szczególnie istotne jest zorganizowanie dofinansowania usuwania wyrobów azbestowych w budownictwie jednorodzinnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami usuwanie wyrobów zawierających azbest z każdego obiektu może być wykonywane wyłącznie przez firmy specjalistyczne posiadające w tym zakresie odpowiednie uprawnienia. Powstające w trakcie demontażu odpady zawierające azbest mogą być przewożone na składowisko wyłącznie specjalistycznymi samochodami przystosowanymi do przewozu odpadów niebezpiecznych. Odpady zawierające azbest mogą być unieszkodliwiane wyłącznie przez składowanie na składowiskach odpadów azbestowych. Osoby fizyczne nie mogą zatem wykonać żadnych prac w kontakcie z azbestem we własnym zakresie. Są zobowiązane do powierzenia wykonania całości wymienionych prac specjalistycznej firmie uprawnionej do gospodarowania odpadami zawierającymi azbest. Przeprowadzone podczas inwentaryzacji rozmowy z właścicielami budynków jednorodzinnych jednoznacznie wykazały, że większość z mieszkańców uzależnia usunięcie pokrycia dachowego z płyt azbestowo-cementowych od uzyskania pomocy finansowej.

W „Planie” założono docelowo, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym gminy w latach 2008 – 2032. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania 80% kosztów: demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Urząd Miasta w drodze przetargu wyłoni firmę specjalistyczną posiadającą odpowiednie uprawnienia, która będzie wykonywać kompleksowo usługi dla mieszkańców. Na takich zasadach Miasto Wodzisław Śląski prowadzi dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest od roku 2003. Dofinansowanie osób fizycznych przez Gminę w zakresie usuwania wyrobów azbestowych wynika z zapisów „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisław

Śląski” oraz ”Programu Ochrony Środowiska gminy Wodzisław Śląski”, a także braku możliwości dofinansowania osób fizycznych przez instytucje typu Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, czy też w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.

8.2. Usuwanie odpadów zawierających azbest w budownictwie wielorodzinnym i handlowym (pozostali właściciele, zarządcy i użytkownicy)

Usuwanie wyrobów zawierających azbest w budownictwie wielorodzinnym prowadzone będzie przez jednostki zarządzające zasobami mieszkaniowymi i handlowymi. Z informacji uzyskanych w tych jednostkach wynika, że usunięcie wyrobów azbestowych z budynków w terminie do 2032 r. jest niemożliwe przy wykorzystaniu wyłącznie własnych środków finansowych, usunięcie wyrobów azbestowych do roku 2032 będzie możliwe pod warunkiem uzyskania na ten cel zewnętrznej pomocy finansowej. Pomoc powinna obejmować dofinansowanie realizacji przedsięwzięcia w formie preferencyjnego kredytu, dotacji ze środków WFOŚiGW, środków pomocowych Unii Europejskiej lub Ekofunduszu itp.

Z uwagi na zapisy „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisław Śląski” oraz ”Programu Ochrony Środowiska gminy Wodzisław Śląski”, możliwość dofinansowania z innych źródeł oraz ograniczone możliwości Funduszu Powiatowego i Gminnego, jednostki te nie są objęte dofinansowaniem organizowanym przez Miasto.

8.3. Szacunkowe koszty usuwania odpadów zawierających azbest w budownictwie jednorodziennym/handlowym (pokrycia dachowe)

W celu prawidłowego opracowania „Planu” niezbędne jest dokonanie szacunku kosztów usuwania, transportu oraz utylizacji wyrobów azbestowych.

Przy ustalaniu kosztów demontażu oraz transportu wyrobów azbestowych pochodzących z obiektów budownictwa jednorodziennego/handlowego oparto się na informacjach firmy działającej na rynku, świadczącej usługi w tym zakresie. Koszt unieszkodliwiania odpadów obliczono na podstawie informacji firmy świadczącej usługi w zakresie

składowania odpadów niebezpiecznych. Obliczenia wykonano przyjmując ceny rynkowe usług w roku 2008.

Proces „oczyszczania” Gminy z wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie jednorodzinnym/handlowym składa się z kilku etapów:

1. Usuwanie wyrobów - to proces polegający na demontażu oraz zebraniu wyrobów zawierających azbest z danej posesji przez specjalnie wykwalifikowane firmy.

Koszt usuwania wyrobów azbestowych wynosi brutto - **7,20 zł/m²**.

2. Transport odpadów - proces ten polega na załadunku oraz wywiezieniu z danej posesji odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów azbestowych zlokalizowane w najbliższym sąsiedztwie.

Koszt transportu uzależniony jest od odległości, jaką należy pokonać celem składowania wyrobów zawierających azbest oraz czasu potrzebnego do załadunku odpadów azbestowych z jednej posesji. Do obliczeń przyjęto, że średnia odległość do składowiska odpadów azbestowych wynosi 35 km, natomiast na załadunek odpadów azbestowych z jednej posesji potrzebna jest 1 h. Koszt transportu odpadów azbestowych wynosi brutto - **1,40 zł/m²**.

3. Unieszkodliwianie odpadów - proces polega na składowaniu odpadów azbestowych w celu eliminacji negatywnego oddziaływania włókien azbestowych na środowisko.

Cena za składowanie 1 tony odpadów azbestowych wynosi 267,50 zł. W przeliczeniu na rozpatrywaną jednostkę powierzchni wynosi brutto - **4,0 zł/m²**.

Łączny koszt usunięcia (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwienia) płyt azbestowo – cementowych z budynków jednorodzinnych/handlowych wynosi brutto - 12,70 zł/m².

Dla potrzeb „Planu” obliczono również zmienność kosztów usunięcia (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwienia) 1 m² wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych/handlowych w czasie (Tabela nr 7). W obliczeniach przyjęto stopę dyskonta wynoszącą 4,4 %.

Tabela nr 7. Zmienność kosztów usunięcia 1 m² wyrobów azbestowo-cementowych z budynków jednorodzinnych/handlowych w kolejnych latach realizacji „Planu”.

Zmienność kosztów brutto usunięcia 1m² w kolejnych latach	
Poszczególne lata	Koszt brutto [zł]
2009	13,26
2010	13,84
2011	14,45
2012	15,09
2013	15,75
2014	16,44
2015	17,17
2016	17,92
2017	18,71
2018	19,53
2019	20,39
2020	21,29
2021	22,23
2022	23,21
2023	24,23
2024	25,29
2025	26,41
2026	27,57
2027	28,78
2028	30,05
2029	31,37
2030	32,75
2031	34,19
2032	35,70

Źródło: Obliczenia własne.

Z powyższych obliczeń wynika, że koszt usunięcia 38 561 m² płyt azbestowych stosowanych jako pokrycia dachowe w budownictwie jednorodzinnym i handlowym w roku 2008 wynosiłby 489 724,7 zł brutto, natomiast gdyby usunąć tę ilość azbestu dopiero w 2032 r. koszt wynosiłby 1 376 627,7 zł brutto.

8.4.Szacunkowe koszty usuwania odpadów zawierających azbest w budownictwie wielorodzinnym (elewacje)

W przypadku, gdy demontaż wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie z elewacji obiektów wielokondygnacyjnych w kalkulacji kosztów jednostkowych doliczono dodatkowe koszty związane z założeniem foli zabezpieczających (zarówno na okna jak i wokół budynku), wykonaniem pomiaru zawartości pyłu azbestowego w powietrzu oraz ustawieniem wysokich rusztowań. Przyjęto, że koszt likwidacji rusztowań oraz koszt demontażu i unieszkodliwienia wełny mineralnej poniesie firma wykonująca nową elewację budynku. Przy ustalaniu kosztów kompleksowej usługi usuwania wyrobów azbestowych pochodzących z obiektów budownictwa wielorodzinnego oparto się na informacjach firmy działającej na rynku, świadczącej usługi w tym zakresie.

Łączny koszt usunięcia (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwienia) płyt azbestowo – cementowych z budynków wielorodzinnych wynosi brutto – 29,40 zł/m².

Obliczono również zmienność kosztów usunięcia (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwienia) 1 m² wyrobów zawierających azbest z budynków wielorodzinnych w czasie (Tabela nr 8). W obliczeniach przyjęto stopę dyskonta wynoszącą 4,4 %.

Tabela nr 8. Zmienność kosztów usunięcia 1 m² wyrobów azbestowo-cementowych z budynków wielorodzinnych w kolejnych latach realizacji „Planu”.

Zmienność kosztów brutto usunięcia 1m² w kolejnych latach	
Poszczególne lata	Koszt brutto [zł]
2009	30,69
2010	32,04
2011	33,45
2012	34,93
2013	36,46
2014	38,07
2015	39,74
2016	41,49
2017	43,32
2018	45,22
2019	47,21
2020	49,29
2021	51,46
2022	53,72
2023	56,09
2024	58,55
2025	61,13
2026	63,82
2027	66,63
2028	69,56
2029	72,62
2030	75,82
2031	79,15
2032	82,63

Źródło: Obliczenia własne.

Z powyższych obliczeń wynika, że koszt usunięcia 69 189,2 m² płyt azbestowych elewacyjnych stosowanych w budownictwie wielorodzinnym w roku 2008 wynosiłby

2 034 162,48 zł brutto, natomiast gdyby usunąć tę ilość azbestu dopiero w 2032 r. koszt wynosiłby 5 717 103,6 zł brutto.

8.5. Koszt usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych z terenu gminy Wodzisław Śląski ogółem

W oparciu o powyższe założenia (pkt 8.3 oraz pkt 8.4) określono oddzielnie wysokość kosztów koniecznych do poniesienia na usuwanie wyrobów zawierających azbest dla:

- 1) budownictwa jednorodzinne i pawilonów handlowych,
- 2) budownictwa wielorodzinnego.

Zinwentaryzowana łączna ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Wodzisław Śląski w budownictwie mieszkaniowym i handlowym wynosi ogółem **107 750,2 m²**, w tym:

- 1) w budownictwie jednorodzinne i handlowe – **38 561 m²**,
- 2) w budownictwie wielorodzinnym – **69 189,2 m²**.

Koszty usuwania (demontażu, transportu i unieszkodliwienia) wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski, włączając w to zabudowę jednorodzinne (wraz z budynkami gospodarczymi i stodołami), wielorodzinną, pawilony handlowe przedstawiono w tabeli 9.

Tabela nr 9. Przewidywane koszty brutto usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski.

Rodzaj budownictwa	Ilość wyrobów zawierających azbest [m ²]	Koszty jednostkowe brutto [zł]	Koszty całkowite brutto [zł]
jednorodzinne i handlowe	38 561	12,70	489 724,70
wielorodzinnie	69 189,20	29,40	2 034 162,48
RAZEM:	107 750,20	—	2 523 887,18

Źródło: Obliczenia własne.

Całkowite przybliżone koszty usunięcia (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwienia) wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław

Śląski kształtują na poziomie **2 523 887,18 zł**. Usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie zatem zadaniem długoterminowym ze względu na dużą ilość wyrobów przeznaczonych do usunięcia, a także na wysokość potrzebnych środków finansowych.

9. ZAŁOŻENIA PLANU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

9.1. Kierunki działań i założenia „Planu”

Realizacja „Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego” będzie procesem długofalowym, ograniczonym możliwościami finansowymi zarówno samorządu jak i mieszkańców. Wykonanie „Planu” powierza się Prezydentowi Miasta Wodzisławia Śląskiego a jego realizacja powinna być nadzorowana przez własną komórkę organizacyjną Urzędu Miasta lub zewnętrzną jednostkę, działającą w ramach zlecenia.

Zadania „Planu” przebiegać będą w następujących obszarach:

1) Przyjęcie „Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie gminy Wodzisławia Śląskiego”

Konsekwencją zatwierdzenia ww. „Planu” będzie konieczność wyznaczenia własnej komórki organizacyjnej Urzędu Miasta lub zewnętrznej jednostki, których rolą będzie monitoring realizacji zadań „Planu” zgodnie z harmonogramem.

2) Cykliczna aktualizacja bazy danych o lokalizacji, rodzaju i ilości istniejących wyrobów zawierających azbest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji

Podstawą opracowania „Planu” była przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzacją objęto gospodarstwa domowe (budynki mieszkalne, gospodarcze oraz stodoły), budynki wielorodzinne, obiekty handlowe i publiczne, gdzie stwierdzono występowanie azbestu. Uzyskane podczas inwentaryzacji informacje były wykorzystane do utworzenia bazy danych o obiektach, w których występują wyroby zawierające azbest. Utworzona i aktualizowana baza danych będzie służyć do zarządzania

przez Urząd Miasta procesem usuwania wyrobów zawierających azbest, w zakresie zabudowy jednorodzinnej. Aktualizacja bazy danych dotycząca pozostałych obiektów, w oparciu o dane pochodzące z Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach, będzie uzupełniać informacje o materiałach zawierających azbest występujących na terenie Miasta.

3) Podjęcie działań w kierunku pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację „Planu”

Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego będzie corocznie występował z wnioskiem do Zarządu Powiatu Wodzisławskiego o przyznanie środków z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej celem dofinansowania utylizacji materiałów azbestowych stosowanych w budynkach jednorodzinnych jako pokrycia dachowe.

Ponadto, Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego przystąpi do konkursu „Polska wolna od azbestu” organizowanego przez Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych (pkt 10 „Planu”). W przypadku otrzymania nagrody finansowej, kwota przeznaczona na realizację „Planu” ulegnie zwiększeniu, co przyspieszy proces usuwania azbestu z terenu Miasta.

Opis możliwości pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na usuwanie azbestu w budownictwie wielorodzinnym i handlowym, zlokalizowanych na terenie gminy Wodzisław Śląski, opisano w pkt. 10 „Planu”.

4) Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania

W ramach edukacji mieszkańców na stronie internetowej Urzędu Miasta utworzona zostanie „zakładka tematyczna”, w której prezentowane będą:

- akty prawne dotyczące bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania,
- informacje o zagrożeniach związanych z użytkowaniem wyrobów azbestowych,
- informacje o działaniach Urzędu Miasta podjętych w celu likwidacji azbestu,
- wzory wniosków na dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- dane teleadresowe firmy posiadającej odpowiednie uprawnienia, która w drodze przetargu została wyłoniona do wykonywania kompleksowej usługi dla osób

fizycznych, w zakresie: demontażu, transportu i składowania (koszt składowania zostanie ujęty w cenie usługi) azbestowych pokryć dachowych oraz wykaz firm posiadających aktualne zezwolenia na usuwanie, transport i składowanie wyrobów zawierających azbest,

Inne działania informacyjno – edukacyjne polegać będą na :

- zamieszczeniu informacji w lokalnej prasie (np. Gazeta Wodzisławska itp.),
- ogłoszenia w Urzędzie Miasta na tablicach ogłoszeń,
- drukowanie i rozprowadzanie ulotek informacyjnych o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, preferencyjnych kredytach, pożyczkach na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu
- informowanie mieszkańców (system edukacji w zakresie szkodliwości, usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych prowadzony na zajęciach w szkołach lub spotkaniach w Urzędzie Miasta).

W celu przekazania mieszkańcom Gminy rzetelnej i aktualnej informacji, dot. problematyki wyrobów zawierających azbest, na organizowanych spotkaniach, wymagane jest szkolenie kadry administracyjnej, w tym osoby wyznaczonej do prowadzenia ww. spotkań w zakresie problematyki azbestowej.

5) Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym

Urząd Miasta Wodzisław Śląski częściowo sfinansuje koszty usuwania wyrobów zawierających azbest przez właścicieli budynków jednorodzinnych, w tym:

- demontaż wyrobów zawierających azbest,
- załadunek na terenie nieruchomości i transport odpadów zawierających azbest,
- unieszkodliwianie (składowanie) odpadów zawierających azbest.

Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od wielkości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych mieszkańców lub będących w dyspozycji Urzędu Miasta.

W „Planie” założono docelowo, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym gminy w latach 2008 – 2032. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania 80% kosztów: demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Powiatowego Funduszu

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Urząd Miasta w drodze przetargu corocznie wyłaniać będzie firmę specjalistyczną posiadającą odpowiednie uprawnienia, która będzie wykonywać kompleksowo usługi dla mieszkańców. Realizacja zadania zależna jest od dofinansowania ze strony PFOŚ i możliwości finansowych GFOŚiGW.

6) Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski

Podstawowym zadaniem „Planu” jest realizacja systematycznego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski.

Usuwanie wyrobów z obiektu należącego do osób fizycznych będzie następowało na wniosek właściciela obiektu, jego zarządcy lub władającego (z podpisem właściciela na wniosku w przypadku zarządcy, użytkownika). Wnioski o dofinansowanie będą realizowane według kolejności wpływu do wysokości kwoty otrzymanej od Powiatu i z gminnego funduszu (40%+40%) na dany rok kalendarzowy.

Fundusze pomocowe i inne możliwości dofinansowania dla budownictwa wielorodzinnego będą pozyskiwane przez jednostki zarządzające zasobami mieszkaniowymi i one będą decydowały o sposobie prowadzenia procesu usuwania z nich wyrobów zawierających azbest.

7) Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest

Działanie to realizowane będzie dwutorowo, poprzez:

- edukację dotyczącą postępowania z odpadami azbestowymi. Należy systematycznie budować świadomość społeczną w mieście, co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich” wysypisk tych odpadów,
- bieżący monitoring występowania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest. W przypadku stwierdzenia ich występowania, w oparciu o zapisy art. 34 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.) będą one likwidowane.

8) Bieżący monitoring realizacji „Planu” i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom

Elementem zarządzania „Planem” jest jego systematyczne monitorowanie. Bieżący monitoring realizacji „Planu” oraz okresowe raportowanie jego realizacji powinno być prowadzone przez wyznaczoną komórkę Urzędu Miasta lub wybraną jednostkę zewnętrzną.

Niezbędnym elementem skutecznego zarządzania „Planem” jest monitorowanie realizacji jego zadań, bieżące zbieranie informacji dotyczących ilości i miejsc, z których usunięto wyroby zawierające azbest. Interdyscyplinarność „Planu” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też główne zadania związane z monitoringiem to:

- gromadzenie i aktualizacja danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest,
- kontrola stopnia realizacji „Planu” i sporządzanie okresowych sprawozdań z jego realizacji, w celu przedłożenia Radzie Miasta,
- współpraca z marszałkiem i mediami,
- nadzorowanie wykorzystania przyznanych środków finansowych.

Ocena realizacji „Planu” powinna być wykonywana przy uwzględnieniu podanych w tabeli 10 wskaźników monitorowania.

Tabela nr 10. Proponowane wskaźniki monitorowania i oceny skuteczności wdrażania gminnego planu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Lp.	Wskaźnik realizacji „Planu”	Jednostka
1	Ilość usuniętych płyt azbestowo – cementowych	Mg/rok, m ² /rok
2	Stopień usunięcia płyt azbestowo-cementowych (procentowa ilość usuniętych odpadów do ilości zinwentaryzowanej)	%
3	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację „Planu” w danym roku	%
4	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² powierzchni miasta	Mg/km ² /rok
5	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu oraz na mieszkańca	Mg/mieszkańca/ rok
6	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	zł/rok
7	Ilość wniosków zgłaszanych przez mieszkańców odnośnie zadań wynikających z „Planu”	szt.
8	Ilość zajęć edukacyjno – informacyjnych	szt. / opis
9	Szkolenie kadry administracyjnej Urzędu Miasta w zakresie problematyki azbestowej	szt. / opis

Źródło: Założenia własne

9.2. Harmonogram zadań usuwania wyrobów zawierających azbest

Realizacja „Planu” ma na celu sukcesywne zmniejszanie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego. Zadaniem wyjściowym opracowania „Planu” była inwentaryzacja wyrobów azbestowych. Dane z inwentaryzacji dotyczące miejsc, rodzaju i ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest oraz deklaracje wypełniających ankiety dot. terminu usunięcia materiałów zawierających azbest, stanowiły podstawę opracowania niniejszego dokumentu oraz poniższego harmonogramu zadań koniecznych do realizacji na lata 2008 – 2032.

W poniższym harmonogramie jako okres realizacji poniższych zadań podano termin 2008 - 2032 rok, który stanowi przedział czasowy deklarowany w ankietach przez osoby

fizyczne, jako termin ostatecznego usunięcia eternitu. Termin ten może ulec zmianie, bowiem uzależniony jest od terminu usunięcia ostatnich materiałów zawierających azbest.

Szczególną uwagę w początkowej fazie realizacji „Planu” należy poświęcić na działalność informacyjno – edukacyjną (punkt 4 harmonogramu zadań), która przyczyni się do sprawniejszej realizacji całego „Planu” w najbliższych latach.

Należy również dopilnować synchronizacji Raportów z realizacji „Planu” ze Sprawozdaniami z realizacji Gminnego Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela nr 11. Harmonogram zadań „Planu usuwania azbestu stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego” na lata 2008 – 2032.

Nr zadania	Nazwa zadania	Okres realizacji
1	Przyjęcie „Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego”	2008
2	Cykliczna aktualizacja bazy danych o lokalizacji, rodzaju i ilości istniejących wyrobów zawierających azbest na podstawie danych pochodzących od osób fizycznych oraz bazy Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach	2008 - 2032
3	Podjęcie działań w kierunku pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację „Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	
4	Działania informacyjno-edukacyjne tzn. działalność informacyjno edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków oraz instalacji zawierających azbest, a także inne działania informacyjno-edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej miasta, ogłoszenia w UM na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Miasta, zajęciach w szkołach	
5	Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym.	
6	Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski wg Harmonogramu rzeczowego usuwania wyrobów zawierających azbest (Str. 59, Tabela 12)	
7	Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest	
8	Bieżący monitoring realizacji „Planu” i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom	

Źródło: Założenia własne

9.3. Harmonogram usuwania wyrobów zawierających azbest

Ze względu na złożony proces usuwania wyrobów azbestowych, na który wpływ ma wiele czynników, nie można z góry założyć równomiernego realizowania „Planu”.

Poniżej podano niektóre czynniki, które w mniejszy lub większy sposób mogą determinować realizację wymiany pokryć dachowych:

- **wiek i lokalizacja wyrobów azbestowych**

Na stan jakości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Wodzisław Śląski wpływają zarówno czynniki atmosferyczne jak i działalność kopalń węgla kamiennego, które to wraz z upływem czasu mogą powodować pogorszenie ich stanu,

- **świadomość mieszkańców**

Znajomość prawa i procedur wpłynie na sprawne przygotowywanie wniosków i organizację wywozu wyrobów azbestowych. Wiedza na temat szkodliwości wyrobów azbestowych może przyspieszyć termin ich usuwania,

- **sytuacja finansowa mieszkańców**

Główny powód opóźnienia bądź przyspieszenia terminu usuwania wyrobów azbestowych,

- **zmiana pokoleniowa mieszkańców**

Młode pokolenie odchodzi od działalności, w której wykorzystuje się zabudowę gospodarczą na nieruchomościach, można więc zakładać, że większość budynków gospodarczych będzie w najbliższym okresie przeznaczona do rozbiórki.

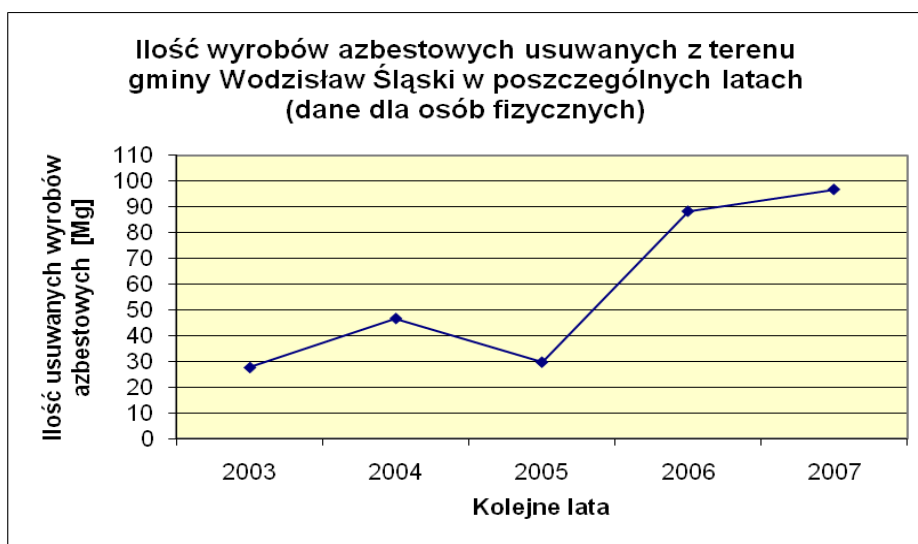
Właściciele domów jednorodzinnych (osoby fizyczne) w większości przypadków, w wypełnionych ankietach, deklarowali termin usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. W celu przeanalizowania możliwości realizacji „Planu” dotyczącego terminu usuwania pozostałych na terenie Gminy azbestowych pokryć dachowych, poniżej przedstawiono ilość odpadów azbestowych utylizowanych przez osoby fizyczne w latach 2003 – 2007 (Tabela 12) oraz wykonano wykres obrazujący rozkład ilości usuwanego eternitu od osób fizycznych (Rysunek 8).

Tabela nr 12. Ilości wyrobów azbestowych usuwanych z terenu gminy Wodzisław Śląski w poszczególnych latach przez osoby fizyczne.

2003	2004	2005	2006	2007
[Mg]				
27,72	46,72	29,82	88,24	96,68

Źródło: Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego.

Rysunek nr 8. Rozkład ilości usuwanego (przez osoby fizyczne) eternitu.

Źródło: Dane z Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego

Biorąc pod uwagę ilości usuwanych (przez osoby fizyczne) z terenu gminy Wodzisław Śląski od 2003 r. azbestowych pokryć dachowych, uśrednioną wartość z ww. okresu, wynoszącą ok. 58 Mg/rok, istnieje duże prawdopodobieństwo, że w zdecydowanej większości wyroby azbestowe będą usunięte do 2025 roku.

Wykonany wykres ilości wyrobów azbestowych charakteryzuje się tendencją wzrostową usuwania eternitu (Rysunek nr 8). Usuwanie wyrobów azbestowych znacznie wzrosło w latach 2006 – 2007. Średnia wartość z ostatnich 2 lat wyniosła ok. 92 Mg usuwanego na rok odpadu. Zakładając, iż wartość usuwanego materiału będzie kształtowała się na podobnym poziomie, wyroby azbestowe mogą zostać usunięte do 2018 roku, pod warunkiem, że mieszkańcy będą do usuwania wyrobów zawierających azbest odpowiednio mobilizowani i otrzymują pomoc finansową.

Jednostki zarządzające budynkami wielorodzinnymi, handlowymi oraz innymi instytucjami przewidują zakończenie wszystkich prac związanych z usuwaniem wyrobów

zawierających azbest do 2032 r., w zależności od terminu pozyskiwanych na ten cel funduszy oraz posiadanych własnych środków finansowych.

Dla gminy Wodzisław Śląski na lata 2008 – 2032 wyznaczono plan usuwania wyrobów zawierających azbest. Przedstawiony poniżej harmonogram uwzględnia deklarowane terminy usunięcia azbestu przez osoby fizyczne, jednostki zarządzające budynkami wielorodzinnymi, handlowymi i innymi jednostkami oraz założenia wynikające z ilości usuniętych pokryć dachowych w latach 2003 – 2007.

Tabela nr 13. Harmonogram rzeczowy usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski w latach 2008 – 2032.

Władający	Podział	Planowane ilości wyrobów zawierających azbest do usunięcia w latach 2008 -2032 [Mg]		
		2008 - 2016	2017 - 2024	2025 - 2032
Osoby fizyczne	Ankiety	536		
	Średnia z lat 2003 – 2007	536		
	Średnia z lat 2006 -2007	536		
	Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wodzisławskiego	970		
	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego	808,5		
Gmina	„Informacja...”	85		
Pozostali właściciele, zarządcy	„Informacja...”	996		
Razem		1617		

Źródło: Dane z Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego

9.4. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji „Planu”

Harmonogram realizacji „Planu” przedstawia proponowane zadania, przewidywane koszty oraz określa jednostki odpowiedzialne za realizację zadań w latach 2008 – 2032.

Tabela nr 14. Harmonogram rzeczowo-finansowy usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski
w latach 2008 – 2032.

Nr zad.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Koszt zadania (zł)
1	Przyjęcie „Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego”	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	2008	-
2	Cykliczna aktualizacja bazy danych o lokalizacji, rodzaju i ilości istniejących wyrobów zawierających azbest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	2008-2032	-
3	Podjęcie działań w kierunku pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację „Planu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	2008-2032	-
4	Działania informacyjno-edukacyjne tzn. działalność informacyjno-edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków oraz instalacji zawierających azbest, a także inne działania informacyjno-edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej miasta, ogłoszenia w UM na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Miasta, zajęciach w szkołach	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	2008-2032	390000
5	Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym.	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego oraz Starostwo powiatowe w Wodzisławiu Śląskim	2008-2032	362 772,96
6	Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski wg Harmonogramu rzeczowego usuwania wyrobów zawierających azbest (str. 59, Tabela 12)	Właściciele obiektów	2008-2032	2 523 887,18
7	Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	2008-2032	b.p.
8	Bieżący monitoring realizacji „Planu” i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	2008-2032	b.p.

b.p. – brak podstaw do naliczania kosztów.

10. MOŻLIWOŚCI POZYSKIWANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z USUWANIEM AZBESTU

W Polsce występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami, w tym azbestem i wyrobami zawierającymi azbest:

1. Środki z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

1.1. Fundusz Spójności.

Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrożenia prawa Unii Europejskiej. Priorytety (tematyka) dla Funduszu Spójności w zakresie ochrony środowiska obejmuje między innymi racjonalizację gospodarki odpadami. Beneficjentami końcowymi mogą być jednostki samorządu terytorialnego (gminy, związki gmin, związki komunalne) i przedsiębiorstwa komunalne. Dofinansowane mogą być projekty o wartości kosztorysowej, co najmniej 10 mln euro. Korzystanie ze środków Funduszu Spójności w Polsce oparte są na Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności. Zgodnie z obowiązującymi w zakresie polityki strukturalnej zasadami współfinansowania, pomoc z Funduszu Spójności na określony projekt będzie wynosić maksymalnie od 80% do 85 % kosztów kwalifikowanych. Pozostałe, co najmniej 15 % musi zostać zapewnione przez beneficjenta. Środki te mogą pochodzić np. z budżetu gminy, środków własnych przedsiębiorstw komunalnych, środków NFOSIGW (dotacji, kredytów), budżetu państwa, innego niezależnego źródła (np. z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju).

1.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013.

Decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013. Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia,

zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych jest piętnaście priorytetów w tym priorytet II „Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi”. Głównym celem priorytetu jest zwiększenie korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych oraz ochronę brzegów morskich. Jednym z celów szczegółowych jest natomiast redukcja ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwianiu innymi metodami niż składowanie. W ramach priorytetu realizowane są duże inwestycje według listy indykatywnej, inwestycje z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi dotyczące instalacji i systemów obsługujących min. 150 tys. mieszkańców, inwestycje z zakresu rekultywacji terenów oraz ochrony brzegów morskich a także polegające na zabezpieczeniu osuwisk o wartości min. 5 mln euro.

1.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (RPO).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa w okresie 2007-2013, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Realizuje on zapisy zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020, przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego dnia 4 lipca 2005 roku. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego realizowanych jest dziewięć priorytetów w tym priorytet V „Środowisko” oraz priorytet VI Zrównoważony rozwój miast. Celem głównym priorytetu V jest ochrona oraz poprawa jakości środowiska. Realizacja celu głównego następuje poprzez cele szczegółowe priorytetu: poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku, poprawa jakości powietrza, doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa. W ramach priorytetu wspierane są działania w zakresie

rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, poprawy jakości powietrza i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zarządzania środowiskiem i ochrony dziedzictwa przyrodniczego. W ramach gospodarki odpadami, wsparcie uzyskują projekty z zakresu selektywnej zbiórki odpadów, ich odzysku, recyklingu oraz unieszkodliwiania, kompleksowego oczyszczania z odpadów azbestowych terenów (usuwanie nielegalnych wysypisk odpadów azbestowych), a także budynków użyteczności publicznej za wyjątkiem budynków stanowiących siedzibę administracji publicznej oraz rekultywacji obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów na cele przyrodnicze.

Celem priorytetu VI jest wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa. Jest on realizowany poprzez cele szczegółowe priorytetu tj. wzrost konkurencyjności ośrodków metropolitalnych oraz wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych. W ramach priorytetu wspierane są działania w zakresie wzmacniania regionalnych ośrodków wzrostu i rewitalizacji terenów zdegradowanych.

Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych, powojсковych i miejskich kładzie główny nacisk na przywracanie ładu przestrzeni publicznej i podnoszenie wartości substancji miejskiej, nadawanie i przywracanie jej funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych. Zamierzone efekty są osiągnięte poprzez realizację przebudowy i remontów obiektów (w tym przemysłowych i powojсковych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia; zagospodarowywanie przestrzeni miejskich i uzupełnianie istniejącej zabudowy. Komplementarnie wobec powyższych działań zmierzających do kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, finansowane są również inwestycje w zakresie tkanki mieszkaniowej skoncentrowane na kwestii zastępowania azbestowych elementów budynków (wyłącznie wielorodzinnych mieszkalnych) materiałami mniej szkodliwymi dla zdrowia człowieka. Projekty polegające na usuwaniu azbestu realizowane są przez spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe i mogą dotyczyć wyłącznie budynków mieszkalnych. Nie jest możliwe finansowanie usuwania azbestu z budynków o charakterze np. gospodarczym, będących własnością spółdzielni. Wymiana elementów azbestowych (konstrukcje, stropy, dachy, elewacje) budynków wielorodzinnych mieszkalnych nie może wiązać się z przebudową całego obiektu tj. wymiana okien, prac w indywidualnych mieszkaniach, remont klatek schodowych, drzwi wejściowych itp. Koszty związane z dociepleniem czy zmianą elewacji budynku, mogą być natomiast wliczone w koszty projektu polegającego na usuwaniu azbestu tylko i wyłącznie przy założeniu, że działanie to pociąga za sobą konieczność uszkodzenia starego docieplenia i zastąpienia go nowymi materiałami elewacyjnymi (prace

mają charakter odtworzeniowy a uszkodzenia lub wymiana na nowe elementów innych niż azbestowe, np. ocieplenie budynku, nie są możliwe do uniknięcia, co znajduje potwierdzenie w projektach technicznych).

2. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

2.2. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zasadniczym celem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Na podstawie: Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej, Strategii Ekologicznej Integracji z Unią Europejską, zobowiązań międzynarodowych Polski, a także list przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planuje i realizuje dofinansowywanie przedsięwzięć, zgodnie z preferencjami według sześciu programów priorytetowych. W ramach programu priorytetowego nr 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, w skład którego wchodzi program nr 2.2. - Pozostałe przedsięwzięcia z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych, finansowane jest zadanie nr 2.2.3 - Wsparcie dla przedsiębiorców i gmin w zakresie unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest. Wsparcie finansowe w ramach tego zadania jest możliwe jeżeli minimalna ilość wyrobów zawierających azbest przewidziana do usunięcia i unieszkodliwiania lub zabezpieczenia przez jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców wynosi 10 tys. Mg.

2.3. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Rolą Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowane są na wzór NFOŚiGW listy zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowywane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji. Podstawowym źródłem przychodów WFOŚiGW są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych.

2.3.1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach można uzyskać preferencyjne pożyczki, w tym pożyczki pomostowe, dotacje, częściowe umorzenia udzielonej pożyczki, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych, kredyty w bankowych liniach kredytowych.

Zadania polegające na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu z budynków stanowiących własność osób fizycznych mogą być dofinansowywane w formie pożyczki w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych. Wnioskodawcą może być jedynie jednostka samorządu terytorialnego, która przedkłada zbiorczy wniosek obejmujący budynki wszystkich zainteresowanych mieszkańców. Obiekty objęte wnioskiem o dofinansowanie muszą być zakwalifikowane do I stopnia pilności w „Ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Realizacja zadań polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu z budynków, w których utworzono wspólnotę mieszkaniową może być dofinansowana w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych. Wnioskodawcą może być jedynie wspólnota. Pozostałe obiekty budowlane mogą być dofinansowane w formie pożyczki w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych (z wyłączeniem budynków stanowiących własność osób fizycznych). Wysokość oprocentowania pożyczek w stosunku rocznym wynosi 0,4 stopy redyskontowej weksli, lecz nie mniej niż 3% (Ustalone uchwałą Rady Nadzorczej nr 311/2007 z dnia 11.10. 2007 roku).

Ponadto, zadania polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu z budynków służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej mogą być dofinansowywane w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych, w tym w formie dotacji do 60%.

2.4. Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Środki Powiatowych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (PFOŚiGW) są przeznaczane na wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy i na inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska, właściwie prowadzonej gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju.

2.4.1. Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Powiatu Wodzisławskiego.

Dotacje i finansowanie z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Powiatu Wodzisławskiego udzielane jest dla: jednostek samorządu terytorialnego, komunalnych jednostek i zakładów budżetowych, państwowych jednostek i zakładów budżetowych, Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej z terenu Powiatu Wodzisławskiego.

Dysponentem Powiatowego Funduszu jest Zarząd Powiatu Wodzisławskiego. Wnioski o środki na dany rok należy składać najpóźniej do dnia 30 września roku poprzedzającego do Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim. Decyzje o finansowaniu zadań lub udzielaniu dotacji podejmuje Zarząd po zasięgnięciu opinii Komisji Rolnictwa i Ochrony Środowiska Rady Powiatu Wodzisławskiego.

3. Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Celem działania Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW) jest dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych na terenie gminy tj. dotowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska, realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami.

Środki gminnych funduszy przeznacza się na:

- 1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- 2) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- 3) wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,

- 4) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony, przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- 5) urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- 6) realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,**
- 7) wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- 8) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- 9) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- 10) wspieranie ekologicznych form transportu,
- 11) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- 12) inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

4. EkoFundusz.

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 roku przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. ekokonwersja długu). Zadaniem Fundacji jest finansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych w skali europejskiej, a nawet światowej uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową.

W Statucie EkoFunduszu pięć sektorów uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Jednym z nich jest „Racjonalizacja gospodarki odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych (gospodarka odpadami)”. W zakresie gospodarki odpadami priorytetami EkoFunduszu są:

- organizacja kompleksowych systemów zbiórki, recyklingu i zagospodarowania odpadów komunalnych obsługujących 50 - 250 tys. mieszkańców;

- technologie przerobu odpadów biodegradowalnych pochodzących z gospodarki komunalnej;
- unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych;
- budowa instalacji do recyklingu odpadów komunalnych i niebezpiecznych;
- modernizacja technologii przemysłowych prowadząca do eliminacji powstawania odpadów niebezpiecznych (tzw. „czyste technologie”).

Dofinansowanie ze środków EkoFunduszu uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne. Środki EkoFunduszu mają charakter bezzwrotnej pomocy zagranicznej i stosują się do nich preferencje wynikające z obowiązujących przepisów.

EkoFundusz nie dofinansowuje projektów dotyczących prowadzenia badań naukowych, akcji monitoringowych, konferencji i sympozjów oraz innych form działalności edukacyjnej. Wyjątkami od tej reguły są zadania edukacyjne i szkoleniowe stanowiące integralną część projektów innowacyjnych oraz projektów w dziedzinie ochrony przyrody.

Wszystkie wnioski o dofinansowanie oceniane są według obowiązujących procedur EkoFunduszu na podstawie kryterium ekologicznego, technologicznego, ekonomicznego i organizacyjnego. Aby otrzymać dotację wszystkie te oceny muszą być pozytywne, a wnioskodawca musi wykazać się wiarygodnością finansową, organizacyjną, a także zapewnieniem pełnego finansowania projektu w części nie objętej dotacją EkoFunduszu.

EkoFundusz może wspierać finansowo zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich zaawansowanie finansowe nie przekracza 60% w dniu złożenia wniosku do EkoFunduszu. Odstępstwo od tej zasady jest traktowane jako wyjątkowe i wymaga odrębnego uzasadnienia.

Ze względu na ponoszone koszty administracyjne dotacja EkoFunduszu dla pojedynczego projektu nie może być niższa niż 50 tys. zł.

5. Bank Ochrony Środowiska.

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest jedynym z kilkudziesięciu banków komercyjnych działających na polskim rynku specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Jest jednym z filarów systemu finansowania przedsięwzięć proekologicznych w Polsce. Bank oferuje około 30 produktów ściśle wiążących się z jego działalnością proekologiczną. Są to przede wszystkim kredyty preferencyjne, z udziałem innych instytucji finansowych (m.in. tj. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej). Kredyty charakteryzują się niskim oprocentowaniem, wydłużonym okresem spłaty, często z możliwością karencji. Na inwestycje związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest BOŚ udziela ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kredytów na takie przedsięwzięcia jak: budowa składowisk przystosowanych do składowania (unieszkodliwiania) odpadów azbestowych, budowa wodociągów w technologii rur bezazbestowych w miejsce wodociągów z rur azbestowych (zakup i instalacja nowych rur wodociągowych), wymiana lub zabezpieczenie powierzchni dachowych lub elewacyjnych płyt azbestowych (zakup wyrobów do wykonywania powłok i wykonanie powłok). Kredyty przeznaczone są dla jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych.

6. Konkursy.

W czerwcu 2007 roku rozpoczęła się I Edycja Konkursu „Polska wolna od azbestu” organizowanego przez Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Głównymi adresatami Konkursu są gminy, powiaty, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. Celem Konkursu jest poruszenie problemu szkodliwości azbestu, negatywnego wpływu i skutków ubocznych jego występowania, a w szczególności jego bezpiecznego usuwania. W Konkursie najważniejszymi kryteriami kwalifikacyjnymi są:

- inicjatywy Gminy/Powiatu/Spółdzielni/Wspólnoty mieszkaniowej podjęte na rzecz usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- zakres dokonanej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy/Powiatu/Spółdzielni/Wspólnoty mieszkaniowej i oceny ich stanu technicznego,

- oryginalność i nowoczesność zaprezentowanych działań,
- skala zaangażowania podmiotu w aktywizację społeczności lokalnej na rzecz usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- różnorodność źródeł finansowania działań zmierzających do zabezpieczenia lub usunięcia azbestu,
- działania informacyjno – edukacyjne,
- plan gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w tym odpadami azbestowymi,
- współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Najlepiej ocenione w Konkursie Gminy/ Powiaty/ Spółdzielnie/ Wspólnoty mieszkaniowe otrzymują nagrody finansowe, które muszą wykorzystać na działania mające na celu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej, na budowę i modernizację składowisk odpadów, likwidację oddziaływania azbestu na zdrowie mieszkańców oraz na akcje informacyjno - edukacyjne.

11. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W wyniku realizacji pracy na zlecenie Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego przygotowany został gminny plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, którego celem jest doprowadzenie do całkowitego usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy oraz wyeliminowanie negatywnego oddziaływania azbestu na zdrowie ludzi i środowisko. Wyroby zawierające azbest powinny być poddawane zabiegom zabezpieczającym w celu eliminacji emisji włókien azbestu do otoczenia. W przypadku zużycia lub znacznego uszkodzenia materiały zawierających azbest powinny być niezwłocznie usunięte. Powstające odpady zawierające azbest wymagają unieszkodliwiania poprzez składowanie na przeznaczonych do tego składowiskach odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

„Plan usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego” został opracowany z uwzględnieniem zapisów dotyczących problematyki azbestowej zamieszczonych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego na lata 2003-2013”, „Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wodzisławskiego”, „Planie Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisław Śląski” oraz „Programie Ochrony Środowiska gminy Wodzisław Śląski”.

Wnioski:

1. Celem otrzymania danych do niniejszego opracowania przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy z uwzględnieniem obiektów należących do osób fizycznych (wraz z towarzyszącymi im obiektami gospodarczymi), Gminy oraz pozostałych właścicieli, zarządców i użytkowników (np. spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców). Ponadto, oceniono stan techniczny tych wyrobów, określając tym samym możliwości ich dalszego bezpiecznego użytkowania.
2. Wszystkie zidentyfikowane w Gminie wyroby zawierające azbest są materiałami dekarскими lub okładzinowymi oraz należą do grupy wyrobów azbestowo-cementowych (płyty faliste, karo oraz acekol).

3. Całkowita ilość wyrobów zawierających azbest w gminie Wodzisław Śląski wynosi 107 750,2 m². Masa wyrobów azbestowych przypadająca na km² powierzchni wynosi 32,6 Mg/km², natomiast masa wyrobów przypadająca na mieszkańca wynosi 0,02 Mg/mieszkańca.
4. Największe nagromadzenie wyrobów z azbestem występuje w dzielnicy XXX-lecia PRL–Piastów–Dąbrówki – 55 297 m², co stanowi 51,32% całkowitej masy wyrobów zawierających azbest w Wodzisławiu Śląskim. Najmniejsze nagromadzenie wyrobów zawierających azbest występuje w dzielnicy Jedłownik Osiedle – 410 m², co stanowi ok. 0,38% całkowitej masy wyrobów.
5. Analiza danych dotyczących obecności wyrobów azbestowo-cementowych pod kątem rodzaju budownictwa prowadzi do stwierdzenia, że zdecydowana większość tych wyrobów stosowana jest w budownictwie wielorodzinnym – 69 189,2 m², co stanowi 64,2% całkowitej masy wyrobów azbestowo-cementowych w Wodzisławiu Śląskim, najwięcej na budynkach w dzielnicy XXX-lecia PRL–Piastów–Dąbrówki. W budownictwie jednorodzinnym ilość wyrobów zawierających azbest wynosi 35 706 m², co stanowi 33,14% całkowitej masy płyt azbestowo-cementowych, najwięcej na budynkach znajdujących się w dzielnicy Radlin II – 8 160 m².
6. Ocenę stanu technicznego wykonano dla 15 930 m² wyrobów azbestowych. Stan techniczny wyrobów wykorzystywanych w obiektach budowlanych na terenie gminy Wodzisław Śląski dla których wykonano „Ocenę...” jest zły. Do I stopnia pilności zakwalifikowano 9 570 m² wyrobów azbestowo-cementowych znajdujących się na budynkach, co stanowi 60,1% całkowitej ilości płyt dla których „Ocena...” została wykonana.
7. Zgodnie z opracowanym (na podstawie „Informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania” zdobytych od właścicieli, zarządzających i użytkowników obiektów w których jest wykorzystywany azbest) harmonogramem usuwania wyrobów azbestowych, do końca 2032 r. z terenu Gminy zostaną usunięte wszystkie wyroby zawierające azbest. Biorąc pod uwagę dotychczasową ilość usuwanych pokryć dachowych odpadów azbestowych (lata 2003 – 2007) można założyć, że w zdecydowanej większości wyroby azbestowe będą usunięte do 2025 roku.

W oparciu o zapisy „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego na lata 2003 – 2013” do 2015 roku, z terenu Miasta winno być usuniętych 50 % wyrobów

azbestowych, natomiast przewidziana do usunięcia ilość azbestu, wynikająca z „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wodzisławskiego”, to 60 %.

Zakładając, iż wartość usuwanego materiału w najbliższych latach będzie kształtowała się na poziomie ostatnich dwóch lat, wyroby azbestowe mogą zostać usunięte do 2018 roku.

8. Przewidywane koszty usunięcia (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwiania) wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski kształtują na poziomie 2 523 887,18 zł (obliczenia wykonano przyjmując ceny rynkowe usług w roku 2008). Dla potrzeb opracowania obliczono również zmienność kosztów usunięcia wyrobów azbestowych na przestrzeni kolejnych 24 lat, zarówno dla budownictwa jednorodzinnego/handlowego jak i dla budownictwa wielorodzinnego.
9. Dla podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, konieczne jest prowadzenie ciągłej edukacji mieszkańców miasta w zakresie szkodliwości azbestu oraz obowiązków wynikających z bezpiecznego postępowania z tymi wyrobami.
10. W opracowaniu zamieszczone zostały przykładowe źródła finansowania inwestycji związanych z usuwaniem azbestu.

Wniosek końcowy:

Na terenie gminy Wodzisław Śląski mogą występować jeszcze pewne ilości wyrobów zawierających azbest nieujęte w niniejszym „Planie”. Informacja o tych wyrobach, po ich ujawnieniu, zostanie wprowadzona bezpośrednio do utworzonej bazy danych o lokalizacji, rodzaju i ilości istniejących wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Wodzisław Śląski. Aktualizacja bazy danych nie będzie wymagała zmiany niniejszego „Planu”.

12.LITERATURA

1. „Ochrona środowiska w zakresie dotyczącym problematyki związanej z azbestem” – Instytut Medycyny Pracy Im. Prof. J. Nofera, Łódź, Kraków, Warszawa, Lublin maj-wrzesień 2008.
2. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” – przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa maj 2002 r.
3. „Wzór Gminny plan usuwania wyrobów zawierających azbest” - ROT Recykling Odpady Technologie, Gliwice 2006 r.
4. „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego” - przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego, Katowice lipiec 2002.
5. „Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wodzisławskiego” - przyjęty przez Radę Powiatu Wodzisławskiego, Wodzisław Śl. 2003 r.
6. „Plan Gospodarki Odpadami dla miasta Wodzisławia Śląskiego” - przyjęty przez Radę Miejską Wodzisławia Śląskiego, Wodzisław Śl. 2003 r.
7. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013” - przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego, Katowice wrzesień 2007 r.
8. „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013” - przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa listopad 2006 r.
9. „Możliwości finansowania bezpiecznego usuwania materiałów zawierających azbest” - Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, wrzesień 2006.
10. „Poradnik stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest” - Departament Przemysłu Ministerstwa Gospodarki, Warszawa 2006 r.

13. SPIS TABEL

Tabela nr 1.	Liczba mieszkańców Wodzisławia Śląskiego w latach 2003 – 2008 (I-półrocze)	13
Tabela nr 2.	Struktura użytkowania powierzchni w gminie Wodzisław Śląski	14
Tabela nr 3.	Orientacyjny udział azbestu w różnych wyrobach	17
Tabela nr 4.	Ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski	37
Tabela nr 5.	Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków będących własnością osób fizycznych na terenie gminy Wodzisław Śląski	41
Tabela nr 6.	Ilość wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie gminy Wodzisław Śląski uwzględniająca ich stan techniczny	42
Tabela nr 7.	Zmienność kosztów usunięcia 1 m ² wyrobów azbestowo-cementowych z budynków jednorodzinnych i handlowych w kolejnych latach realizacji „Planu”	46
Tabela nr 8.	Zmienność kosztów usunięcia 1 m ² wyrobów azbestowo-cementowych z budynków wielorodzinnych w kolejnych latach realizacji „Planu”	48
Tabela nr 9.	Przewidywane koszty brutto usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski	49
Tabela nr 10.	Proponowane wskaźniki monitorowania i oceny skuteczności wdrażania gminnego planu usuwania wyrobów zawierających azbest	55
Tabela nr 11.	Harmonogram zadań „Planu usuwania azbestu stosowanych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego” na lata 2008 – 2032	56
Tabela nr 12.	Ilości wyrobów azbestowych usuwanych z terenu gminy Wodzisław Śląski w poszczególnych latach przez osoby fizyczne	58
Tabela nr 13.	Harmonogram rzeczowy usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski w latach 2008 – 2032	59
Tabela nr 14.	Harmonogram rzeczowo - finansowy usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Wodzisław Śląski w latach 2008 – 2032	60

14. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek nr 1.	Powiat Wodzisławski	13
Rysunek nr 2.	Ilość wyrobów azbestowych w Mg przypadająca na km ² powierzchni	38
Rysunek nr 3.	Ilość wyrobów azbestowych w Mg przypadająca na mieszkańca ...	38
Rysunek nr 4.	Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych dzielnicach Wodzisławia Śląskiego	39
Rysunek nr 5.	Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych dzielnicach Wodzisławia Śląskiego	40
Rysunek nr 6.	Procentowa ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Wodzisław Śląski z podziałem na rodzaj właścicieli nieruchomości	40
Rysunek nr 7.	Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych rodzajach budynków będących własnością osób fizycznych na terenie gminy Wodzisław Śląski	41
Rysunek nr 8.	Rozkład ilości usuwanego (przez osoby fizyczne) eternitu	58

15. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1.	Wzór „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”.
Załącznik nr 2.	Wzór „Informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania”.
Załącznik nr 3.	Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyrobów zawierających azbest.
Załącznik nr 4.	Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych dzielnicach Wodzisławia Śląskiego.
Załącznik nr 5.	Wykaz podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie prac w kontakcie z azbestem na terenie gminy Wodzisław Śląsk.
Załącznik nr 6.	Wykaz budynków wielorodzinnych i handlowych, w których jest wykorzystywany azbest, należących do Gminy.

Załącznik nr 1.

Wzór

Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane/ instalacja przemysłowa:.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie.....

Rodzaj/ nazwa wyrobu ¹⁾.....Ilość wyrobów (m², tony)²⁾.....

Grupa/ nr	Wyrób- rodzaj	Ocena	Punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II. Rodzaj azbestu			
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz albo bez z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV. Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem			
10.	Duże uszkodzenia		30 ³⁾
11.	Małe uszkodzenia		10 ⁴⁾
12.	Brak		0
V. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działania czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10

Grupa/ nr	Wyrób- rodzaj	Ocena	Punktacja
I. Sposób zastosowania azbestu			
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI. Wykorzystanie pomieszczenia			
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenia		20
23.	Rzadko wykorzystane pomieszczenie		10

VII. Usytuowanie wyrobu			
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzenia pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny:

Stopień pilności I
(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów

Stopień pilności I
(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III
(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: Podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności:

.....
Oceniający nazwisko i imię Właściciel/Zarządca
data

16. Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym- załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. W sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz 1876)
17. Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym-§7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
18. Duże uszkodzenia- widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3% powierzchni wyrobu.
19. Małe uszkodzenia- brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejsze niż 3% powierzchni wyrobu.

Załącznik nr 2.

Wzór

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik*):

a) osoba prawna - nazwa, adres

.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

.....

3. Tytuł własności

.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu 2)*

.....
.....

5. Ilość (m², tony) 3)*

.....

6. Przydatność do dalszej eksploatacji 4)*

.....

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu 5)*

.....

b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji

.....

8. Inne istotne informacje o wyrobach

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,

- płyty faliaste azbestowo-cementowe dla budownictwa,

- rury i złącza azbestowo-cementowe,

- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,

- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,

- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,

- szczeliwa azbestowe,

- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,

- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,

- papier, tektura,

- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

4) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 3.

Wzór

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE**

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik*):.....

a) osoba prawna - nazwa, adres

.....

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

.....

3. Tytuł własności

.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu 2)*

.....

5. Ilość (m², tony) 3)*

.....

6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów 4)*

.....

7. Planowane usunięcie wyrobów:

a) sposób

b) przez kogo.....

c) termin

8. Inne istotne informacje o wyrobach

.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

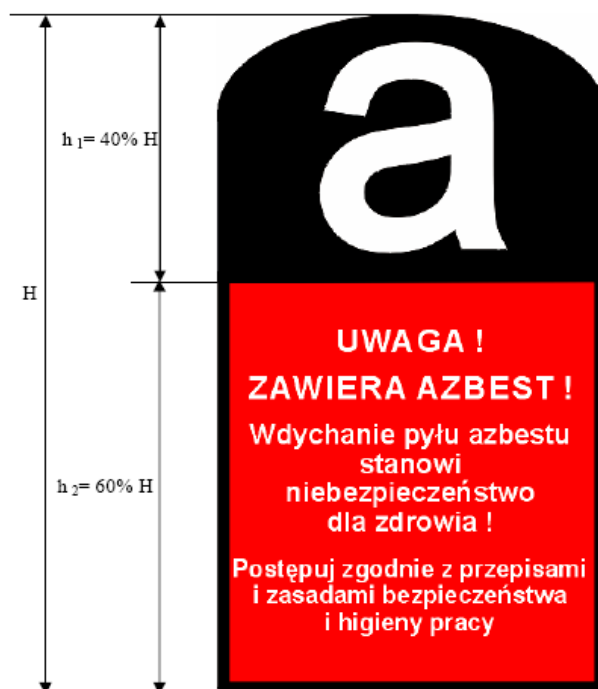
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik nr 4.

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokość (H) i 2,5 cm szerokość,
- b) oznakowanie powinno się składać z dwóch części:
części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle, części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,
- c) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

Załącznik nr 5

Wykaz podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie prac w kontakcie z azbestem na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Lp.	Nazwa i adres, nr tel, fax, e-mail	Nr decyzji, termin obowiązywania
1.	Leokadia Wojnar Kościuszki 49 44-351 Turza Śl.	OŚ I-D-14-7662-17/2002
2.	Giełda Budowlana „Labor” Pukowca 15 44-351 Turza Śl.	OŚ I-D-43-7662-1/2002
3.	Firma Budowlana „F-BUD” XXX-lecia 62c 44-286 Wodzisław Śl.	OŚ I-D-67-7662-2/2002
4.	Firma Remontowo - Budowlana „UTIL” Dolna 8 32-311 Rodaki	OŚ I-D-66-7662-2/2002
5.	Firma EKOSTAR POLSKA Sp. z o.o. Raclawicka 15/17 53-149 Wrocław	OŚ I-D-88-7662-7/13/2002
6.	Przedsiębiorstwo Remontowo - Budowlane „ERBUD” Sp. z o.o. Podmiejska 71 44-207 Rybnik	OŚ I-D-108-7662-8/14/2002
7.	„MIRBUD” Sp. z o.o. Św. M. Kolbego 10 43-300 Bielsko Biała	OŚ I-D-101-7662-10/4/2002
8.	SERWIS Kędzierzyn Koźle Sp. z o.o. Portowa 9 47-205 Kędzierzyn Koźle	OŚ-D-110-7662-11/5/2002
9.	EKOCHÉM-EKOSERVICE Kościuszki 99 90-441 Łódź	OŚ-D-132-7662-15/2002
10.	PHU „FERT” Racjonalizatorów 2/3 91-837 Łódź	OŚ-D-23-7662-1/2003
11.	Zakład Remontowo-Budowlany Antoni&Adrian Krzyżkowicka 106 44-280 Rydułtowy	OŚ-D-47-7662-6/2-137/2003
12.	„TERMOEXPORT” Żurawia 24/7 00-515 Warszawa	OŚ-D-47-7662-6/2-137/2003
13.	„ALGADER” HOFMAN Sp. J. Gwiazdzista 01-651 Warszawa	OŚ-D-44-7662-10/3-1745/03
14.	Zakład Budowlany „MUREK” Bogumińska 55, 44-351 Turza Śl.	OŚ-D-62-7662-11/5-1583/03

15.	„ELEKTROBUD” Św. Sebastiana 31 31-051 Kraków	OŚ-D-92-7662-22/2-4976/03
16.	„Spe-Ban” Sp. z o.o. Mielecka 21/1 53-401 Wrocław	OŚ-D-98-7662-24/2/5394/03
17.	CENTRUM DACHOWE Gerard Kocięba Zawadzkiego 9 47-470 Krzanowice	OŚ-D-106-7662-23/2/5399/03
18.	AZO Danuta i Piotr Gawlik Kresowa 27 43-400 Cieszyn	OŚ-D-108-7662-27/2/5850/03
19.	„CARO” Bohaterów Montecassino 4/12 22-400 Warszawa	OŚ-D-7662-15/2/2064/2003
20.	PPHU „ABBA-EKOMED” Sp. z o.o. Poznańska 152 87-100 Toruń	OŚ-D-72-7662-19/2-2979/03
21.	PHUiP „Gepex” Sp. z o.o. Ks. Pośpiecha 4 44-300 Wodzisław Śl.	OŚ I-D-41-7665-12/2002
22.	Adam Maroszczyk Jastrzębska 71 44-300 Wodzisław Śl.	OŚ-D-42-7665-7/2-1921/03
23.	Zakład Remontowo - Budowlany Antoni Wilczyński Smolna 15 44-300 Wodzisław Śl.	OŚ-D-35-7662-4/2/2003
24.	F.P.U.H. „GYNDACH” Buhla 45 44-217 Rybnik	OŚ I-D-62-7662-11/2415/2004
25.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego i Usług „MAL” Jasna 8 44-100 Gliwice	OŚ I-D-36-7662-4/2008/2004
26.	„THERMODOM” Sp. z o.o. Boczna 6 44-240 Żory	OŚ I-D-40-7662-6/2798/2004
27.	„GREK-POL”- Usługi Ogólnobudowlane Zwycięstwa 8/1 44-206 Rybnik	OŚ -D-71-7662-11/2/5019/2004
28.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o. Graniczna 6 505-816 Michałowice	OŚ I-D-69-7662-12/5277/2004
29.	Zakład Usługowy „EKO-ROCK” Sp.J. Chemików 1, 32-600 Oświęcim	OŚ I-D-89-7662-13/5605/2004
30.	ZUPH Marcin Sikora Głoczyńska 55a 44-313 Wodzisław Śl.	OŚ I-D-99-7662-17/7191/2004

31.	PHU „ANMAR” Marii Szulc (pawilon) 41-303 Dąbrowa Górnicza	OŚ I-D-93-7662-16/7146/2004
32.	PHU „REN-ROB” Żareckiej 158 42-421 Włodowice	OŚ I-D-116-7662-14/6025/2004
33.	PIŚ „Pro-Eko” Narutowicza 3 44-238 Czerwionka - Leszczyny	OŚ I-D-129-7662-18/9374/2004
34.	PHU „KIRYSEK” Mariackiej 93 44-31 Radlin	OŚ I-D-6-7662-22/10499/2005
35.	„Metal-Star” Sp. z o.o. Metalowców 4 44-109 Gliwice	OŚ I-D-145-7662-20/11222/2004
36.	Budownictwo Ogólne i Transport Zbigniew Klimanek Powstańców 14 44-340 Łaziska	OŚ I-D-11-7662-1/136/2004
37.	Zakład Usługowy „REMAT” XXX-lecia 12/92 47-303 Krapkowice	OŚ I-D-17-7662-2/964/2004
38.	ARNIKA Sp. z o.o. Mielnickiego 15 43-382 Bielsko Biała	OŚ I-D-8-7662-23/10891/2005
39.	GZE SERWIS Sp. z o.o.	OŚ I-D-57-7662-27/12453/2004/2005
40.	MPGK Sp.z o.o. Zaolszany 3 44-120 Pyskowice	OŚ I-D-24-7662-2/541/2005
41.	PUH „JUKO” Zamurowej 8 97-300 Piotrków Trybunalski	OŚ I-D-48-7662-4/520/2005
42.	„E-PIK” Usługi Ekologiczne Sp. z o.o. Grunwaldzka 269/1 60-179 Poznań	OŚ I-D-65-7662-8/1392/2005
43.	„CIM” Wańczura Cecylia Główna 180 B 44-244 Żory	OŚ I-D-64-7662-6/1312/2005
44.	PHU „ARDACH” Jutrzenki 68 44-251 Rybnik	OŚ I-D-97-7662-10/1478/2005
45.	Transport-Metalurgia Sp. z o.o. Reymonta 62 79-500 Radomsko	WOŚ I-D-98-7662-12/2333/05
46.	„PROBUDREM” Słowackiego 28 42-440 Ogrodzieniec	WOŚ I-D-113-7662-13/2620/05
47.	„IZOTERM” Sp. z o.o.	WOŚ I-D-119-7662-14/2892/05

	Broniewskiego 8 43-200 Pszczyna	
48.	„AMBROŻY” Sp.J Meissnera 1/3 03-982 Warszawa	WOŚ I-D-106-7662-15/3490/05
49.	HPU „JUKAM” Jagiellońskiej 95 34-450 Krościenko	WOŚ I-D-159-7662-21/6210/05
50.	PI „AGRAF” Lecha 14 41-710 Ruda Śląska	WOŚ I-D-160-7662-23/7050/05
51.	Zakład Remontowo-Budowlany „KAMPKA” Mikołowska 1 47-400 Racibórz	WOŚ I-D-165-7662-20/6022/05
52.	Zakład Utylizacji Odpadów Przemysłowych Zygmunt Pacanowski Mrozowa 9a 31-752 Kraków	WOŚ.7662-9/2649/06
53.	„DEKER-BUD” Traugutta 237 44-280 Rydułtowy	WOŚ.D.7662-3/1725/06
54.	„ALBEKO” Sieger Sp. J 87-510 Kotowy gm. Skrwilno	WOŚ.7662-4/1820/06
55.	„Hydrogeotechnika” Sp. z o.o. Ściegiennego 262a 25-116 Kielce	WOŚ.7662-16/3826/06
56.	„TERMIPOL” Sp.z o.o. Konduktorskiej 42 40-155 Katowice	WOŚ.7662-17/4111/06
57.	PPHUT „KOCOŃ” Mickiewicza 136 44-360 Lubomia	WOŚ.7662-15/3747/06
58.	PHU „EKO-FLORA” Sp. z o.o. Wielkie Rychnowo 92 87-410 Kowalewo Pomorskie	WOŚ.7662-18/3980/06
59.	„CLIMBEX” Karczmarek Kontorski Sp. J 46-021 Brzezie gm. Dobrzeń Wielki	WOŚ.7662-19/4067/06
60.	PPHU „EKO-MIX” Grabieżyńskiej 163 50-950 Wrocław	WOŚ.7662-21/5420/06
61.	Zakład Blacharsko-Dekarski „DACH” Zbigniew Ajzychart Wielkopolska 7/7 44-330 Jastrzębie Zdrój	WOŚ.7662-36/13880/06

Załącznik nr 6.

Wykaz budynków wielorodzinnych i handlowych, w których jest wykorzystywany azbest, należących do Gminy.

Właściciel	Adres	Ilość wyrobów zawierających azbest [m ²]	Rodzaj płyt azbestowo-cementowych
Zakład Gospodarki Mieszkaniowej i remontowej	ul. dr L. Mendego 2	355	płaskie (karo)
	ul. PCK 2-4	248,4	elewacyjne (acekol)
	ul. PCK 6-8	248,4	
	ul. PCK 10-12	248,4	
Miejski Ośrodek Obsługi Placówek Oświatowych	ul. Mieszka 10	4220	faliste
Ochotnicza Straż Pożarna Turzyczka	ul. Poprzeczna	150	
Zespół Budynków Usługowo-Handlowych i Magazynowych	ul. Pszowska 2a	180	
Razem:		5650,2	

Wykaz budynków wielorodzinnych i handlowych, w których jest wykorzystywany azbest, należących do pozostałych właścicieli, zarządców i użytkowników.

Właściciel	Adres	Ilość wyrobów zawierających azbest [m ²]	Rodzaj płyt azbestowo-cementowych
Spółdzielnia Mieszkaniowa „ROW”	Administracja Centrum		elewacyjne (acekol)
	ul.26 Marca 156	1731	
	ul. Wojska Polskiego 2-4	1220	
	ul. Wojska Polskiego 6-8	1220	
	ul. Wojska Polskiego 10-12	1220	
	ul. Wojska Polskiego 22-26	1572	
	ul. Tysiąclecia 2-2a	800	
	ul. Tysiąclecia 4-6	800	
	ul. Tysiąclecia 8-10	800	
	ul. PCK 22-24	1220	
	ul. PCK 26-28	1220	
	ul. Wyszyńskiego 32-38	1924	
	Razem:	13727	
	Administracja XXX - lecia		
	ul. Przemysława 3	5081	
	ul. Przemysława 4	5081	

	ul. Przemysława 5	5081	
	ul. Przemysława 6	5081	
	ul. Przemysława 7	2781	
	ul. Przemysława 8	3446	
	ul. Przemysława 9	5081	
	ul. Przemysława 11	3446	
	ul. Przemysława 12	2081	
	ul. Przemysława 14	3446	
	ul. Przemysława 15	3446	
	ul. Przemysława 18	3446	
	Razem:	50497	
	Ogółem:	64224	
PUP „ALKOR” Sp. z o.o.	ul. Olszyny 3	480	
AGRO-Wodzisław Sp. z o.o.	ul. Wałowa 49	550	
Salon samochodowy Helena Jerzy Brachmańscy	ul. Targowa 26	240	faliste
„Amadeus” Pinior Jerzy	ul. Olszyny 74	300	
Kuria Metropolitarna Ośrodek Jazdy Konnej MOSIR	ul. Pałacowa 53	600	
Razem:		66394	